

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 27.

ΤΟΜΟΣ Β'.

25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1893.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΗΡΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΑΔΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ
πρὸς τὸν Μαρκήσιον de QUEUX de SAINT-HILAIRE
ἀνεκδοτοί.*

Δ'.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μαρτίου 26 1887.

Ἐρίτιμὲ κύριε,

Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπόθεσις καὶ ὑποκείμενον εἰσὶν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν περὶ τὸν Blass, ὧν ἐμφεροῦνται καὶ ἐφ' ὧν στηρίζονται λέγοντες καὶ γράφοντες περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Καὶ δὴ ἀφ' ἐστίας ἀρχομαί, ἀ π ὀ τ ὶ ν ὀ ν ο μ α σ ι ὶ ν, αἷς χαίρουσι χρώμενοι, τὴν μὲν ἔθνικὴν τῶν Ἑλλήνων προφορὰν τῆς ἀρχαίας καλοῦντες ῥεῦχλίνοιον, νεοελληνικὴν, προφορὰν τῶν νέων Ἑλλήνων, στρεβλήν, διεφθαρμένην, κακόηχον, κακόφωνον, ἀποτρόπαιον καὶ βάρβαρον (abscheuliche und barbarische), τὴν δὲ ἑρασμικὴν, ἑρασμαίαν, εὐ-

*) Ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 7 καὶ 8 τεύχεσι τῆς «Νεολόγου Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως» ἐδημοσιεύσαμεν τὰς ἐπιστολάς δευτέραν καὶ τρίτην εἰς ὧν ὁ ἀοιδίμος Ἡρακλῆς Βασιλάδης ἔπεμψε τῷ ἀοιδίμῳ ἑλληνιστῇ μαρκησίῳ de Queux de Saint-Hilaire, αἰτησαμένῳ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι δύναται νὰ λογισθῶσιν ὡς προεισαγωγὴ εἰς τὸ θέμα. Ἡ τετάρτη δ' ἐπιστολή, ἥς τὴν δημοσίευσιν ποιούμεθα ἀπὸ τοῦ τεύχους τούτου, εἰσέρχεται εἰς αὐτὸ καὶ ἀναπτύσσει τὸ ζήτημα ἀναρῶσα τὰς δοξασίας τῶν τοῦ Ἐράσμου ὁπαδῶν, ὧν κυριώτατος νῦν ὁ καθηγητῆς τοῦ ἐν Kiel πα-

χον, εὐφώνον, ἀρμονικὴν, ἀληθῆ καὶ γνησίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους (unsere aussprache ist in allen andern [πλὴν ὀλίγων μικρῶν ἐλλείψεων] punkten des vokalismus fest genug begründet als die wenigstens annähernd wahre und echte nicht etwa nur der Homerischen zeit, sonder der gesammten Blütezeit der griechischen Nation).

Αἱ ὀνομασίαι αὗται ἔχουσι πολὺ μὲν τὸ κωμικόν, πολὺ δὲ καὶ τὸ παράλογον καὶ τῇ ἱστορικῇ ἀληθείᾳ ἀντιβαῖνον, τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἀνατρέπουσαι, καὶ τὰ μὲν ἀρχαῖα σοφιστικῶ τῷ τρόπῳ μεταστρέφουσαι εἰς νέα, τὰ δὲ νέα εἰς ἀρχαῖα· πᾶς τις κατανοεῖ διὰ τί ἡ ἑρασμικὴ προφορὰ καλεῖται οὕτως, οὐχ ὅμως καὶ διὰ τί ἡ ἔθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορὰ καλεῖται ῥεῦχλίνοιος, ὡς εἰ ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἑλληνιστῆς ἦν ὁ πατὴρ καὶ δημιουργὸς αὐτῆς, ὅς, ὅτε ἡ ἑρασμικὴ φιλολογικὴ αἰρέσις ἀνεφάνη τῷ 1528, οὐκ ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν, οὐδ' εἶδεν αὐτὴν γιγνομένην, οὐδὲ κατεπολέμησεν αὐτήν, ὅπως ἀντίπαλος τῷ Ἐράσμῳ ὑποκλήθη. Τοῦτο ἦν ἀδύνατον· διότι οὐδ' αὐτὸς ὁ πατὴρ τῆς αἰρέσεως ἀναφανδὸν ὑπερήσπιζεν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ διαβοήτου Διαλόγου Περὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης διατέλει διδάσκων τὴν ἀρχαίαν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν προφορὰν, μεταπεμψάμενος ἐπίτηδες Ἑλληνα, ὅπως ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἀκούῃ τὴν γνησίαν ἐκείνην καὶ πάτριον

νεπιστημίου, ἡμέτερος δὲ φίλος κ. Fr. Blass, οὗτινος τὸ περὶ προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς σύγγραμμα θεωρεῖται καὶ εἶνε ἡ τελεία ἀπολογία τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐράσμου, τοῦτο δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπ' ὄψιν ἔχει καὶ ὁ κ. Θ. Παπαδημητράκης οὗλος ἐν τῇ περισπουδαστῶ καὶ σοφῇ Βασάνῳ τῶν περὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἑρασμικῶν ἀποδείξεων (ἐν Ἀθήναις 1889).

Ἐν Σταυροδρομίῳ, τῇ 20 ἀπριλίου 1893.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ὡν ἢ ν, ὡς αὐτὸς λέγει ἐν τῷ τέλει τοῦ Διαλόγου· ad hoc munus interdum natione Graecum mercede conduxit, licet alioqui parum eruditum. *propter nativum illum et patrium sonum*· ἤτησε δὲ καὶ παρὰ τοῦ φίλου αὐτῷ Ἰ. Λασκάρως ἵνα εἰς Löwen Ἑλλήνα τὸ γένος διδάσκαλον πέμψῃ, ὅπως οἱ μαθηταὶ τὴν γνησίαν τοῦ Ἑλλήνου λόγου προφορὰν ποτισθῶσιν : ut ascisceretur Graecus natus, unde statim *germanam graeci sermonis pronunciationem imbibant audidores*. Εἴπερ ὁ σοφὸς Ὀλλανδὸς διετέλει μέχρι τέλους τοιαῦτα φρονῶν καὶ πράττων πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς γνησίας τοῦ Ἑλλήνου λόγου προφορᾶς, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, διδασκομένη ὡς ζῶσα, εἶχεν ἂν τὴν προσήκουσαν τάξιν καὶ λάμπην καὶ ἐμελλε μείζονας τῶν γενομένων εὐεργεσίας τοῖς πεπολιτισμένοις τῆς Δύσεως ἔθνεσι παρέξειν. Ταῦτας, ὡς εἶπον καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐπιστολαῖς, ἀνεχαίτισε καὶ ἐξεμυδένισεν ὁ διάλογος τῆς ἄρκτου καὶ τοῦ λέοντος, ὁλέθριον κατασκευάσας δηλητήριον κατὰ τῆς γνησίας τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης προφορᾶς, ἥτις ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως ἄχρι τοῦ 1528 πύξανε καὶ ἐκραταιοῦτο καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. « Ἡ τύχη τῆς ἑλληνικῆς φαίνεται καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς καταδικασθεῖσα· διότι γλῶσσαν ὑπὸ ἑξ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἔτι καὶ νῦν λαλουμένην, βιαίως νεκρὰν κατέστησαν· τί δὴ θαυμαστόν, ἂν νεκρὰ γλῶσσα μικέτι μακρότερον ἐπιζῆν δύνηται ; » Engel.

Οἱ περὶ τὸν Ἑρασμὸν αἰσθανόμενοι ὅτι οὐδὲν ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔχουσι κύρος, διότι ἡ αἴρεσις αὐτῶν ἦν νεοκάλκευτος καὶ νεότερος καὶ γνωστὴ ἢ ἀρχή, ἢ καταγωγὴ, τὸ γένος, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτῆς (1528), διενοήθησαν ἵνα καὶ τὴν γένεσιν τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς, ἣν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκάλει γνησίαν τοῦ Ἑλλήνου λόγου προφορὰν, περὶ τοὺς αὐτοὺς καταβιάσασθαι χρόνους, σύγχρονόν τινα ἑλληνιστὴν κηρύσσοντας ἀρχηγὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτον ἀντιτάσσοντας τὸν Ἑρασμὸν· καὶ δὴ εὖρον τὸν Ρεῦχλίνον, ὃς οὐδὲν ἔγραψε περὶ προφορᾶς, οὐδὲ ἀντίπαλος ἐγένετο ποτε τῷ Ἑράσμῳ, ἀλλὰ μάλλον συναγωνιστής, διότι ἄμφω ἦσαν ζηλωταὶ καὶ ὀρθοὶ θεράποντες τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι πρὸς διάδοσιν αὐτῶν ἀγωνισάμενοι, οὐδὲ διαφωνήσαντες οὐδαμῶς πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης, καὶ τοῦ Ἑράσμου, ὡς εἶδομεν, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρεῦχλίνου ὁμολογοῦσιν ὅτι ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορὰ γνησία ἐστίν.

Ἀποδεξαμένων δὲ καὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐν τῇ Δύσει ἀρχηγόν, λόγῳ εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ, τὸν Ρεῦχλίνον, ἡ ἐθνικὴ προφορὰ κατέστη οὕτως ἐνὸς καὶ μόνου ἀνδρὸς προφορὰ καὶ τούτου ξένου, ὁ δὲ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀπέβη πάλιν δύο ἀνδρῶν, Ἑράσμου καὶ Ρεῦχλίνου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν. Ὁ Δανὸς Henrichsen ἔκτενθ' πραγματεῖαν ἐκδύσεως τῷ 1839 κατὰ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς ἐπέγραψεν αὐτὴν : *Reuchlinische Aussprache*. Τοσοῦτῳ δὲ κοινόν, ἐν τῇ Δύσει ἐγένετο τὸ ὄνομα καὶ δὴνηθες, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν ὀρθότητα τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς χροῶνται αὐτῇ· οἷον ὁ περιώνυμος γραμματικὸς Rost λέγων : « Ἡ ὀρθότης τῆς

ρεῦχλινείου προφορᾶς ἀποδεικνύται μέχρι τῆς Χριστοῦ γεννήσεως διὰ τεκμηρίων, ἅπερ ἐν μέρει καὶ εἰς ἀρχαιότερους χρόνους ἀνέρχονται ». Καὶ ὁ περιώνυμος φιλέλλην Θείρισος, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Engel χροῶνται τῷ ὀνόματι, ὡς καὶ τῷ ἑτέρῳ, νεοελληνικῇ.

Καίτοι τὸ ὄνομα τοῦ Ρεῦχλίνου σεβαστόν, οὐδεὶς Ἑλλήν περὶ τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς λαλῶν, χρῆται τῇ ὀνομασίᾳ ρεῦχλινείῳ, αἰσθανόμενος τὸ ἄτοπον, ὅπερ συνήθως τοὺς ξένους λανθάνει, καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς φιλέλληνας.

Ὁ δὲ ἡμεροῖς Ἑρασμὸς τί μαθῶν ἢ τί παθῶν ἤλαζε γνώμην καὶ τὸν πολύκροτον ἐκδοῦς διάλογον ἀνέθηκε τῇ ἄρκτῳ ἀποδείξαι τίς ἐστὶν ἡ ἀληθὴς καὶ γνησία τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης προφορὰ, αὐτὸς ὁ πρότερον τὴν ἑλληνικὴν προφορὰν ἀσπαζόμενος καὶ λογοπαίγνια ποιῶν ἐκ τῆς ὁμοίας παρηχίσεως λατινικῶν καὶ ἑλληνικῶν λέξεων ; οἷον ὁ νέος ἐρωτᾷ, ἐν τινι διαλόγῳ, ἡ δὲ ἤχῳ ἀντηχεῖ :

Juv. Qualia tibi videntur musarum studia ?

Echo Dia.

.	invisos
.	ἴσως
.	eruditionis
.	ὄνοις
.	episcopi
.	κόποι
.	astrologi
.	λόγοι
.	famelici (fameliki)
.	λύκοι.

Τίς ὁ αἴτιος τῆς περὶ προφορᾶς μεταβολῆς τῶν φρονημάτων τοῦ Ἑράσμου ; Κατὰ τὸν Βόσσιον, οὐ μνημονεύει ὁ Ἑρασμὸς Schmidt (ἴδ. Engel die Aussprache des Griechischen σελ. 14—15) ἐκ Παρισίων ἐλθὼν εἰς Löwen ὁ Ἑρρῖκος Glareanus καὶ ἐπισκεψάμενος τὸν Ἑρασμὸν ἀφηγήσατο αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι ἐν Παρισίοις διατριβούσιν Ἑλλήνες τινες λόγιοι, οἵτινες πάνυ διαφόρως ἢ κατὰ τὴν συνήθη προφορὰν τὴν ἑλληνικὴν ἀπαγγέλλουσι, προφέροντες τὸ βῆτα Beta, τὸ η̄ Eta, τὸ αι αἰ (ai), τὸ οι οἰ (oi) κτλ. Ὀλίγον χρόνον παρελθόντος ὁ Ἑράσμος τὸν περιβόητον ἐξέδωκε διάλογον, ὅπως αὐτὸς πατήρ καὶ εὐρετὴς φημισθῆ τῆς νέας προφορᾶς : ut videretur hujus rei ipse inventor. Ὁ Ἑρασμὸς Schmidt τὴν τοῦ ὁμωνύμου προφορὰν τῆς ἑλληνικῆς καλεῖ νέα ν καὶ ἐξ ἀπάτης παραχθεῖσαν εἰς φῶς· *nota est et fracede memorabili in orbem introducta*· ἐκ τῶν δακτύλων αὐτοῦ ἐξέθορε, λέγει : *e digitis quasi exsurgit*.

Τῆς δὲ ἀπάτης γνωστῆς γενομένης οὐδέποτε ὁ Ἑρασμὸς οὔτε αὐτὸς τῇ προφορᾷ ταύτῃ ἐχρήσατο, οὔτε τοὺς φίλους, μεθ' ὧν οικεῖος ἦν, χρῆσθαι αὐτῇ ἐδίδαξεν : Verum Erasmus cognita fracede, nunquam ea pronuncianti ratione postea usum, nec amicis quibuscum familiariter vivebat, ut eam observarent, praecepisse. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσι ταῦτα, εἴτε ἐξ εὐρέσεως ἄλλων, εἴτε ἐξ αὐτοῦ ἐπινοήσας τὴν νέαν προφορὰν συνέγραψε τὸν διάλογον, ὁ διάλογος οὗτος μέγα πῆμα ἐγένετο τῇ ἑλληνίδι φωνῇ καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς γράμμασι, διακόψας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ὑπὲρ τὰ

τριακόσια καὶ πεντήκοντα ἔτη τὴν ζῶσαν καὶ συνε-
χῆ παράδοσιν. Ὁ διάλογος οὔτε ἐπὶ βαθείαις, ὡς φασί,
διαπρέπει γνῶσεσιν, οὔτε ἐπὶ ὀρθοσπειρά, καίτοι ὁ
Ἑρασμος φημιζέται ἔξοχος λατινιστὴς καὶ ἑλληνι-
στῆς, καυχώμενος ὅτι καὶ μεθῶν ἠδύνατο κάλλιον
γράφειν ἑλληνιστὶ ἢ ὁ Χρυσόστομος, οὐ ὅμως αἱ ὀμι-
λῖαι ὑπ' αὐτοῦ μεταφρασθεῖσαι πολλῶν βροῦθουσιν ἀ-
μαρτημάτων.

Τὸν περὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῆς λατινι-
κῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης διάλογον πάνυ
ὀλίγοι ἀναγινώσκουσι νῦν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐξ ἀκοῆς
μόνον γινώσκουσιν ὅτι τοιοῦτον συνέγραψε διάλογον·
ἢ ἀνάγνωσις ὅμως ἔσται λίαν ὀφέλιμος ὁσῶ ἄλλοτε
ἦν ὀλεθρία. Διὸ ὁ Engel (σελ. 98) ἐκφράζει εὐχὴν
«ἵνα ἢ ἐν Παρισίοις ἐδρεύουσα, πανταχοῦ δὲ γῆς
τὰς ἐαυτῆς ἐνεργείας ἐκτείνουσα Association pour
l'encouragement des études Grecques νέαν ποιήσεται
ἐκδοσὶν τοῦ διαλόγου εὐθνήν καὶ ταύτην πᾶσι τοῖς
διδασκάλοις τῶν γυμνασίων διανείμῃ, ὅπως τοῦτά-
χιστον ἅπαξ ἐξ ὀψεως μάθωσι τὴν πρώτην πηγὴν
τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἑλληνικῆς προφο-
ρᾶς. Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο εἰδῶλον
διαλυθῆσεται, ὥστε τοῦ λοιποῦ τὸ «Ἐσμὲν Ἑρα-
σμίται» μετατραπήσεται εἰς αἰσχύνην».

Καγὼ φρονῶ ὅτι ἡ διάδοσις τοῦ ἐρασμικοῦ διαλό-
γου ἐπανορθώσεται ὅσα πρότερον ἐποίησε κακά, δι-
δάσκουσα πῶσον νέον καὶ τεχνιτὸν ἐστὶ κατασκευά-
σμα ἢ φημιζομένη ἀρχαία ἑλληνικὴ προφορὰ τῶν
ἐρασμικῶν· ὁ τῶν ἰάσεσται. Ἐνταῦθα οὐδὲν
ὑπάρχει ἀντίτυπον, οὐδ' αὐτὸς ἐγὼ ἔχω νῦν, ἀπολέσας
τὴν συλλογὴν Haverkamp ἐν τῇ πυρκαϊᾷ τοῦ 1870.

Ὅσοι ἂν ἀναγνῶσι τὸν διάλογον, ὀρῶντες ἐκ τοῦ
σύνεγγυς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γέννησιν τῆς ἐρασμι-
κῆς προφορᾶς, τοῦτάχιστον, εἰ μὴ τι ἄλλο, αἰσχυν-
θήσονται ταύτην μὲν καλεῖν ἀρχαίαν καὶ γνήσιαν,
τὴν δὲ ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων, νεοἑλληνικὴν, προ-
φορὰν τῶν νέων Ἑλλήνων, ὡς εἰ ἐγεννήθη χθὲς,
καθὰ πράττουσι νῦν, ἀλαζονευόμενοι καὶ ἀντιτασ-
σόμενοι ὡς ἀρχαῖοι Ἕλληνες πρὸς τοὺς νέους, ὡς
γνήσιοι πρὸς τοὺς ἐκπεφυλισμένους, ὧν καὶ τὴν
γλῶσσαν καὶ τὴν προφορὰν ἐκφραζέουσιν ὡς ἐκφυλα
καὶ ἀποφῶλια τέρατα. Ὁ Blass ἀξιοῖ ὅτι οἱ μὲν ἐρα-
σμῖται ἐν τῇ ἀρχῇ ἴστανται τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἑλ-
ληνικῆς γλώσσης, οἱ δὲ ρεῦχλίνιοι ἐν τῷ τέλει:
der Erasmianer also stellt sich an den anfang der
Entwicklung, der Reuchlinianer ans Ende· ἄρα οἱ
ἐρασμῖται εἰσὶν ἀρχαιότεροι, ἐν τῇ ἀρχῇ ἰστάμενοι,
οἱ δὲ ρεῦχλίνιοι, τουτέστιν οἱ παραδεχόμενοι τὴν
ἐθνικὴν προφορὰν, Ἕλληνες τε καὶ μὴ, νεώτεροι.

Ἐν τοιαύταις προλήψεσι τριακόσια καὶ πεντήκον-
τα ἐννέα ἔτη μυριάδων νέων ἀνατραφεισῶν ἐν τοῖς
σχολείοις τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, οὐδαμῶς θαυμα-
στόν ἐστιν ἂν οἱ πλεῖστοι ἀποφοιτῶντες ἐκ τῶν σχο-
λείων τὰ αἰσχίστα περὶ τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων
προφορᾶς φρονῶσιν. Ἡμεῖς, ὅταν ἐρασμικῶν ἀκούω-
μεν κατηγορούντων τὴν καθ' ἡμᾶς προφορὰν ἐπὶ
κακοφώνια, οὔτε ἀποροῦμεν, οὔτε ἐκπλησσοῦμεθα,
καλῶς εἰδότες, ὅτι ταῦτα φρονοῦσι καὶ λέγουσιν,
αἰχμάλωτοι ὄντες τῶν ἰδίων αὐτῶν προλήψεων καὶ
δουλεύοντες αὐταῖς. Τῶν προλήψεων τούτων ἐπι-
γεννήματά εἰσι καὶ ὅσα ὁ Engel (σελ. 92) περὶ Ἑρα-

σμικῶν λέγει· «Οὐκ ὀλίγοι τῶν Ἑρασμικῶν νομίζου-
σιν, ὅτι ἢ οἱοῖ καὶ αἰαὶ γλῶσσαι αὐτῶν (hoioi und
aiai sprache) ἐξ ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν ὑπῆρξε, μέχρι
τῆς εὐρέσεως τῆς νέας Ἑλλάδος· ἢ ἑλληνικὴ μέχρι
τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦν νεκρὰ γλῶσσα·
οἱ νότιοι Σλαῦοι καὶ οἱ Ἀλβανοὶ κατέλαβον καὶ κα-
τεῖχον τὴν χώραν, ἵτις Ἑλλὰς ἐκλήθη· οὔτοι, ὅπως
ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης τὸ πρόσωπον τῶν ἀπογόνων
διαδραματίσωσιν, εἰδὸς τι ἑλληνικοῦ ἰδιώματος κα-
τεσκεύασαν· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν βιβλίων τεχνιτῶς τὴν
ἀληθῆ προφορὰν εὐρεῖν οὐκ ἠδύνατο, εὐκόλῳ τινα
ἐξελέξαντο, καθ' ἣν τὰ πλεῖστα τῶν φωνηέντων καὶ
τὰς πλείστας τῶν διφθόγγων προφέρουσιν ἰ. Ἐντεῦ-
θεν ὀρῶμενοι οἱ νεότευκτοὶ οὔτοι Ἕλληνες neuge-
backene Neugriechen, ὡς καλοῦσιν αὐτοὺς τῶν ἐ-
ρασμικῶν τινες, ἐθέλουσι διδάσκειν ἡμᾶς τὴν ὀρθὴν
προφορὰν, ἡμᾶς τοὺς ἀπ' αἰῶνων κατέχοντας αὐτήν».

Ταῦτα, καίπερ γελοῖα καὶ παράλογα, συγγνωστά
εἰσιν, ὅταν παρ' ἀνδρῶν λέγωνται οὐδὲν ἀκριβὲς εἰ-
δόντων, οὔτε περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὔτε περὶ
τῆς γλώσσης, οὔτε περὶ τῆς προφορᾶς αὐτοῦ, οὐδὲ
ἀκουσάντων ποτὲ Ἕλληνας ἀναγινώσκοντες ἑλλῆνα
συγγραφέα· ὅταν ὅμως ἔξοχοι φιλόλογοι, οἷος ὁ Blass,
τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων προφορὰν καλοῦσι βάρβα-
ρον καὶ ἀποτρόπαιον, τί ἂν εἰποῦμεν; ὅτι δεινὸν ἢ
πρόκληψις καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, καὶ
αὐτῶν τῶν σοφωτάτων τὴν γνώμην διαστρέφουσα.

Τούτων ἕνεκα καὶ οὐχὶ χάριν κενῆς λογομαχίας ἐ-
πιμένομεν λέγοντες, ὅτι ἡ ἐπανόρθωσις ὀφείλει γενέ-
σθαι ἀπὸ τῶν ὀνομασίων· διότι τὰ ὀνόματα οὐκ αὐτοῦ
ἔργου· ἢ ἐρασμικὴ προφορὰ καλεῖσθω ὅ,τι ἂν ἄλλο
ἐθέλωσιν οἱ Ἑρασμῖται, ἀρχαία ὅμως μηδαμῶς, διότι
νέον ἐστὶ καὶ νεότευκτον εὐρημα· ἢ δὲ ἡμετέρα κα-
λεῖσθω ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορὰ, ἑλληνικὴ
προφορὰ, μηδαμῶς δὲ νέα, διότι ἀρχαία ἐστὶ καὶ ἐξ
ἀρχαίων ἡρξαστο χρόνων·

οὐ γὰρ τι νῦν γε καλῆς, ἀλλ' ἀείποτε
ζῆ ταῦτα·

διὰ τῆς ζώσης καὶ ἀδιαλείπτου παραδόσεως ἀπὸ γε-
νεᾶς εἰς γενεάν μεταδιδομένη καὶ διασωζομένη.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ", ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ*

Δ'.

(Πῶς ἂν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου).

1. Τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ἂν
μὴ τις μαθῶν ἐθισθῇ τὰ καλὰ τιμᾶν καὶ διώκειν
μᾶλλον ἢ τὰ συγγενῆ καὶ οἰκεία.

2. Αὐτὸς αὐτοῦ κόλαξ ἕκαστος ὢν πρῶτος καὶ
μέγιστος οὐ χαλεπῶς προσίεται τὸν ἐξῶθεν ὢν οἶε-
ται καὶ βούλεται μᾶρτυν ἀμ' αὐτῷ καὶ βεβαιωτὴν
προσυγγινόμενον· ὁ γὰρ λοιδορούμενος φιλοκόλαξ σφό-

* Ἴδε ἀριθ. 26, σελ. 502—504.

δρα φίλαυτός ἐστι, δι' εὐνοίαν ἑαυτῷ πάντα μὲν ὑπάρχειν βουλούμενος πάντα δ' οἰόμενος ὧν ἢ μὲν βούλησις οὐκ ἄτοπος ἢ δ' οἴησις ἐπισφαλής καὶ δεομένη πολλῆς εὐλαβείας.

3. Εἰ θεῖον ἢ ἀλήθεια, καὶ «πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς, πάντων δὲ ἀνθρώποις» ἀρχή, κατὰ Πλάτωνα, κινδυνεύει θεοῖς ἐχθρὸς ὁ κόλαξ εἶναι, τῷ δὲ Πυθίῳ διαφερόντως. Ἀντιτάττεται γὰρ αἰεὶ πρὸς τὸ «Γνωθὶ σαυτὸν», ἀπάτην ἐκάστω πρὸς ἑαυτὸν ἐμποιῶν καὶ ἄγνοιαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, τὰ μὲν ἐλλίπῃ καὶ ἀτελεῖ τὰ δ' ὅλως ἀνεπανόρθωτα ποιῶν.

4. Εἰ μὲν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων κακῶν, ὁ κόλαξ ἤπτετο μόνον ἢ μάλιστα τῶν ἀγεννῶν καὶ φαύλων, οὐκ ἂν ἦν οὕτω δεινὸν οὐδὲ δυσφύλακτον· ἐπεὶ δ' ὡςπερ οἱ θρήπες ἐνδύονται μάλιστα τοῖς ἀπαλοῖς καὶ γλυκεσί ζύλοις, οὕτω τὰ φιλότιμα τῶν ἡθῶν καὶ χρηστά καὶ ἐπιεικῆ τὸν κόλακα δέχεται καὶ τρέφει προσφυσμένον. . . Τὴν κολακείαν δ' ὁρῶμεν οὐ πένησιν οὐδὲ ἀδόξοις οὐδὲ ἀδυνάτοις ἀκολουθοῦσαν, ἀλλ' οἰκῶν τε καὶ πραγμάτων μεγάλων ὀλισθημα καὶ νόσημα γιγνομένην.

5. Οἱ μὲν φθεῖρες ἀπίασιν ἀπὸ τῶν τελευτώντων καὶ ἀπολείπουσι τὰ σώματα σθεννυμένου τοῦ αἵματος ἐξ οὗ τρέφονται τοὺς δὲ κόλακας οὐδ' ὅλως ἰδεῖν ἐστι πρόχρημασι ξηροῖς καὶ κατεφυγμένοις προσιόντας, ἀλλὰ ταῖς δόξαις καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιτίθενται καὶ αὐξοῦνται, ταχὺ δ' ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπορρέουσιν.

6. Χαλεπὴ ἐν καιρῷ δεομένη φίλων ἢ τῶν μὴ φίλων αἴσθησις, ἀντικαταλλαγὴν οὐκ ἔχουσα χρηστοῦ καὶ βεβαίου πρὸς ἀθέβαιον καὶ κίβδηλον.

7. Ὡςπερ νόμιμα δεῖ τὸν φίλον ἔχειν πρὸ τῆς χρείας δεδοκιμασμένον, μὴ ὑπὸ τῆς χρείας ἐλεγχόμενον.

8. Οὐ δεῖ βλαβέντας αἰσθῆσθαι, ἀλλ', ὅπως μὴ βλαβῶμεν ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ κατανόησιν τοῦ κόλακος· εἰ δὲ μὴ, ταυτὸ πεισόμεθα τοῖς αἰσθανόμενοις τῷ προγεγεῦσθαι τῶν θανασίμων φαρμάκων εἰς τὴν κρίσιν ἀπολλύντες ἑαυτοὺς καὶ διαφθείροντες. Οὕτε γὰρ δὴ τοῦτους ἐπαινοῦμεν, οὐθ' ὅσοι τὸν φίλον εἰς τὸ καλὸν τιθέμενοι καὶ ὠφέλιμον οἴονται τοὺς κεχαρισμένως ὀμιλοῦντας εὐθὺς ἔχειν ἐπ' αὐτοφῶρῳ κόλακας εἰλημμένους. Οὐδὲ γὰρ ἀπῆδῃς ὁ φίλος οὐδ' ἄκρατος, οὐδὲ τῷ πικρῷ σεμνὸν ἢ φιλία καὶ αὐστηρῷ, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ καλὸν καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῆς ἡδὺ καὶ ποθοῦμενόν ἐστι· παρὰ δ' αὐτῆ

— Χάριτες τε καὶ Ἱμερος οἰκί' ἔθεντο·

καὶ οὐ δυστυχοῦντι μόνον

«εἰς ὅματ' εὖνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ,» κατ' Εὐριπίδην, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον τοῖς ἀγαθοῖς ἡδονὴν ἐπιφέρουσα καὶ χάριν ἢ τῶν κακῶν ἀφαιρούσα τὰς λύπας καὶ τὰ ἀπορίας παρέπεται.

9. Καθ' ἕπερ ὁ Εὐνῆος εἶπε, τῶν ἡδυσμάτων τὸ πῦρ εἶναι κράτιστον, οὕτω τῷ βίῳ μίξας τὴν φιλίαν

ὁ θεὸς ἅπαντα φαιδρὰ καὶ γλυκέα καὶ προσνηῖ, ταύτης παρουσίας καὶ συναπολαύσεως ἐποίησεν.

10. Ὡςπερ τὰ ψευδοχρυσὰ καὶ τὰ κίβδηλα τὴν λαμπρότητα τοῦ χρυσοῦ καὶ τὸ γάνωμα μιμεῖται μόνον, οὕτως ἔοικεν ὁ κόλαξ τοῦ φίλου τὸ ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον ἐκμιμούμενος αἰεὶ παρέχειν ἱλαρὸν καὶ ἀνθηρὸν καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιβαίνοντα μὴδ' ὑπεναντιούμενον ἑαυτὸν. Ὅθεν οὐδὲ τοὺς ἐπαινοῦντας εὐθὺς ὡς κολακεύοντας ἀπλῶς ὑφορατέον. Ἐπαινος γὰρ οὐχ ἦττον ἐν καιρῷ ψόγου φιλίᾳ προσήκει.

11. Τὸ μὲν δύσκολον ὅλως καὶ μεμψίμοιρον ἄφιλον καὶ ἀνομιλήτων, τῆς δ' ἀφθόνως καὶ προθύμως τὸν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἀποδιδούσης ἔπαινον εὐνοίας καὶ τὸ νοθετοῦν αὐθις καὶ παρρησιαζόμενον ἐλαφρῶς καὶ ἀλύπως ὑπομένομεν, πιστεύοντες καὶ ἀγαπῶντες ὡς ἀναγκαίως ψέγοντα τὸν ἡδέως ἐπαινοῦντα.

12. Χαλεπὸν ἐστὶ διακρίνειν τὸν κόλακα καὶ τὸν φίλον, εἰ μὴθ' ἡδονῇ μὴτ' ἐπαίνῳ διαφέρουσι· καὶ γὰρ ἐν ὑπουργίαις καὶ διακονίαις πολλάκις ἰδεῖν ἐστι τὴν φιλίαν ὑπὸ τῆς κολακείας παρατρεχομένην.

13. Τίνα δεῖ φυλάττεσθαι; τὸν μὴ δοκοῦντα μὴδ' ὁμολογοῦντα κολακεύειν, ὃν οὐκ ἐστι λαβεῖν περὶ τούτων, οὐδὲ ἀλίσκεται σικάν καταμετρῶν ἐπὶ δεῖπνον, οὐδ' ἔρριπται μεθυσθεὶς ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ νήφει τὰ πολλά καὶ πολυπραγμονεῖ καὶ πράξεων μετέχειν οἴεται δεῖν καὶ λόγων ἀπορρητῶν βούλεται κοινωνός εἶναι, καὶ ὅλως τραγικός ἐστὶν οὐ σατυρικός φιλίας ὑποκριτής, οὐδὲ κωμικός.

14. Κολακείαν ἡγήτεον χαλεπὴν τὴν λανθάνουσαν οὐ τὴν ὁμολογοῦσαν, οὐδὲ τὴν παίζουσαν ἀλλὰ τὴν σπουδάζουσαν· αὕτη γὰρ ἀναπίμπλησι καὶ τὴν ἀληθινὴν φιλίαν ἀπιστίας, συνεπιπίπτουσαν αὐτῇ πολλάκις, ἂν μὴ προσέχωμεν.

15. Ἦμεῖς δέ, εἰ μὴδαμῇ μὴδαμῶς ἐπαινοῦμεν τὸ, «Ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ», διὰ πολλῶν ὁμοιοτήτων τὸν κόλακα τῷ φίλῳ συμπεπλεγμένον ἀποσπᾶσαι ζητοῦντες ὀφείλομεν εὐ μᾶλα φοβεῖσθαι μὴ πως ἢ τῷ κακῷ τὸ χρήσιμον συνεκβάλωμεν ἢ φειδόμενοι τοῦ οἰκείου τῷ βλέπτοντι περιπέσωμεν.

16. Ὡςπερ οἶμαι τῶν ἀγρίων σπερμάτων ὅσα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος παραπλήσιον ἔχοντα τῷ πυρῷ συμμείμικται χαλεπὴν ἔχει τὴν ἀποκᾶρσιν (ἢ γὰρ οὐ διεκπίπτει τῶν στενωτέρων πόρων, ἢ συνεκπίπτει διὰ τῶν ἀραιῶν), οὕτως ἢ κολακεία τῇ φιλίᾳ εἰς πᾶν πᾶθος καὶ πᾶν κίνημα καὶ χρεῖαν καὶ συνήθειαν ἑαυτὴν καταμιγνύουσα, δυσχώριστός ἐστιν.

17. Πάντων ἡδιστόν ἐστιν ἢ φιλία καὶ οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον εὐφραίνει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κόλαξ ἡδοναῖς ὑπάγεται καὶ περὶ ἡδονᾶς ἐστὶν. Ὅτι δ' ἢ χάρις καὶ ἢ χρεῖα τῇ φιλίᾳ παρέπεται (καθ' ὃ δὴ καὶ λέγεται πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος ἀναγκαϊότερος εἶναι), διὰ τοῦτο ἐμβέλλων εἰς τὰς ὑπουργίας ἑαυτὸν ὁ κόλαξ ἀμιλλᾶται σπουδαστικὸς αἰεὶ φαίνεσθαι καὶ ἄκνος καὶ πρόθυμος.

18. Ἐπειδὴ τὸ μάλιστα φιλίας ἀρχὴν συνέχον

ὁμοιότης ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἡθῶν, καὶ ὅλως τὸ χεῖρειν τε τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὸ ταῦτά φεύγειν πρῶτον εἰς ταῦτό συνάγει καὶ συνίστησι διὰ τῆς ὁμοιοπαθείας, τοῦτο κατιδὼν ὁ κόλαξ αὐτὸν ὡσπερ ὕλην τινὰ ρυθμίζει καὶ σχηματίζει καὶ περιαρμόσκει καὶ περιπλάσκει ζητῶν οἷς ἂν ἐπιχειρήσῃ διὰ μιμήσεως, ὑγρὸς ὢν μεταβάλλεσθαι καὶ πιθανὸς ἐπὶ τὰς ἐξομοιώσεις, ὥστ' εἰπεῖν,

Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς εἶ.

19. Ὡσπερ οἱ δεινοὶ τῶν ὕφοποιῶν τοῖς πικροῖς χυμοῖς καὶ αὐστηροῖς ἡδύσμασι χρῶνται, τῶν γλυκέων ἀφαιροῦντες τὸ πλῆσμιον, οὕτως οἱ κόλακες οὐκ ἀληθινὴν οὐδ' ὠφέλιμον ἀλλ' οἷον ἐπιλλώπτουσαν ἐξ ὄρρουσ καὶ γαργαλιζούσαν ἀτεχνῶς παρρησίαν προσφέρουσιν. Ἔστι μὲν οὖν διὰ ταῦτα δυσφώρτος ὁ ἀνὴρ, ὡσπερ τῶν θηρίων ὅσα πεφυκότα τὴν χροῶν τρέπεσθαι συναφομοιοῦται τοῖς ὑποκειμένοις χρώμασι καὶ χωρίοις· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατᾷ τε καὶ περικαλύπτεται ταῖς ὁμοιότησιν, ἡμέτερον ἔργον ἐστὶ, ταῖς διαφοραῖς ἀνακαλύπτειν καὶ ἀπογυμνοῦν αὐτόν.

20. Ἀρχὴν φιλίας ἔραμεν εἶναι τοῖς πλείστοις τὴν ταῦτά μὲν ἐπιεικῶς ἀπαζομένην ἔθῃ καὶ ἤθῃ, τοῖς δ' αὐτοῖς χείρουσαν ἐπιτηδεύμασι καὶ πράγμασι καὶ διατριβαῖς, ὁμοιοπαθῆ διέθεσίν τε καὶ φύσιν·

«Γέρον γέροντι γλῶσσαν ἠδίδστην ἔχει, παῖς παιδί, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή, νοσῶν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξίᾳ ληφθεὶς ἐπιφθός ἐστι τῷ πειρωμένῳ.»

21. Βιδῶς ὁ κόλαξ, ὅτι τὸ χεῖρειν τοῖς ὁμοίοις καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἔμφυτόν ἐστι, ταύτη πρῶτον ἐπιχειρεῖ πλησιάζειν ἐκάστῳ καὶ παρασκηνοῦν, ὡσπερ ἐν τισὶ νομαῖς τοῖς αὐτοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ διατριβαῖς περὶ ταῦτά καὶ σπουδαῖς καὶ διαίταις ἀτρέμα παραβάλλον καὶ προσαναχρωννύμενος· ἄχρις οὐ λαβὴν παραδῶ, καὶ ψαύοντι τιθασὸς γένηται καὶ συνήθης, ψέγων μὲν οἷς ἐκεῖνον αἰσθάνεται πράγμασι καὶ βίοις καὶ ἀνθρώποις ἀχθόμενον, ἐπαινέτης δὲ τῶν ἀρεσκόντων οὐ μέτριος ἀλλ' ὥστ' ὑπερβάλλειν σὺν ἐκπλήξει καὶ θαύματι φαινόμενος, βεβαιῶν δὲ τὸ φιλοῦν καὶ τὸ μισοῦν ὡς κρίσει μᾶλλον ἢ πάθει γινόμενον.

22. Πῶς οὖν ἐλέγχεται, καὶ τίσιν ἀλίσκεται διαφοραῖς (ὁ κόλαξ) μιμούμενος ὁμοιον; Πρῶτον μὲν ὄραν δεῖ τὴν ὁμαλότητα τῆς προαιρέσεως καὶ τὸ ἐνδελεχές, εἰ χεῖρειν τε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ καὶ ταῦτά ἐπαινεῖ καὶ πρὸς ἐν ἀπευθύνει καὶ καθίστησι παράδειγμα τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὡσπερ ἐλευθέρῳ φιλίας ὁμοιοτρόπου καὶ συνηθείας ἐραστῆ προσήκει.

23. Ὁ κόλαξ ἄτε δὴ μίαν ἐστίαν ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον οὐδ' ἑαυτῷ βίον ζητῶν αἰρετόν, ἀλλ' ἐτέρῳ καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόττων ἑαυτόν, οὐχ ἀπλοῦς οὐδ' εἰς ἄλλὰ παντοδαπὸς ἐστὶ καὶ ποικίλος, εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τόπον ὡσπερ τὸ μετερώμενον ὕδωρ περιρρέων ἀεὶ καὶ συσχηματίζομενον τοῖς ὑποδεχομένοις.

24. Τὰς τοῦ κόλακος ὡσπερ πολυπόδος, τροπὰς ῥᾶστα φωράσειεν ἂν τις αὐτὸς ἐπὶ πολλὰ δοκῶν τρέπεσθαι, καὶ ψέγων μὲν ὃν ἐπήγει πρῶτερον βίον, οἷς δ' ἤχθετο πράγμασιν ἢ διαίταις, ἢ λόγοις ὡς ἀρέσκοντας ἐξαίφνης προσιέμενος. Ὁψεται γὰρ αὐτὸν οὐδαμοῦ βέβαιον οὐδ' ἴδιον οὐδ' οἰκίῳ πάθει φιλοῦντα καὶ μισοῦντα καὶ χείροντα καὶ λυπούμενον, ἀλλὰ δίκην κατόπτρου παθῶν ὀθνεῖων καὶ βίων καὶ κινήματων εἰκόνας ἀναδεχόμενον.

25. Ὁ κόλαξ τοιοῦτός ἐστιν οἷος, εἰ ψέγεις τινὰ τῶν φίλων πρὸς αὐτόν, εἰπεῖν «βραδέως πεφώρακα τὸν ἄνθρωπον· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ πρότερον ἤρεσκεν». Ἄν δ' αὖ πάλιν ἐπαινῆς μεταβαλλόμενος, φήσει συνηδέσθαι καὶ χάριν ἔχειν αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πιστεύειν.

26. Οὐ δέομαι φίλου συμμαθησάμενου καὶ συνεπινεύοντος (ἢ γὰρ σκιά ταῦτα ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλὰ συναληθεύοντος καὶ συνεπικρίνοντος.

27. Ὁ μὲν ἀληθῆς φίλος οὔτε μιμητῆς ἐστὶ πάντων οὐτ' ἐπαινέτης πρόθυμος, ἀλλὰ τῶν ἀρίστων μόνων.

«Οὐ γὰρ συνέχθειν ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυ,»

καὶ νῆ Δία γε συγκατορθοῦν καὶ συμφιλοκαλεῖν, οὐ συναμαρτάνειν οὐδὲ συρραδιουργεῖν.

28. Πολλὰ λανθάνουσιν ἔνιοι καὶ ἀπὸ τῶν ἡθῶν καὶ ἀπὸ τῶν βίων ἀναλαμβάνοντες.

29. Ὁ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος πέπονθεν. Ἐκεῖνός τε γὰρ ἀπάσῃ χροιά πλὴν τοῦ λευκοῦ συναφομοιοῦται, καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὁμοιον ἑαυτὸν ἐξαδυνατῶν παρέχειν, οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχυρῶν ἀμίμητον. Ἄλλ' ὡσπερ οἱ φαῦλοι ζωγράφοι τῶν καλῶν ἐπικνεῖσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν, ἐν ῥυτίσι καὶ φακοῖς καὶ οὐλαῖς τὰς ὁμοιότητας ἀναφέρουσιν, οὕτως ἀκρασίας γίνεται μιμητῆς, δεισιδαιμονίας ἀκροχολίας, πικρίας πρὸς οἰκέτας, ἀπιστίας πρὸς οἰκείους καὶ συγγενεῖς. Φύσει τε γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὰ χείρονα κατάντης ἐστὶ.

20. Ὑποποτοὶ οἱ τὰ βελτίω ζηλοῦντες καὶ δοκοῦντες ἀχθεσθαι καὶ δυσκολαίνειν τοῖς ἀμαρτήμασι τῶν φίλων.

31. Ἄπειρος ἦν κόλακος ὁ νομίζων τὰ ἱαμβεῖα ταυτὶ τῷ κολακί μᾶλλον ἢ τῷ καρκίνῳ προσήκειν «γαστήρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων»· ὀφθαλμὸς, ἔρπον τοῖς ὁδοῦσι θηρίον παρασίτου γὰρ ὁ τοιοῦτος εἰκονισμὸς ἐστὶ.

32. Ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι κᾶν τῶν καλῶν τι μιμηται τοῦ κολακευομένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ. Τοῖς μὲν γὰρ ἀληθῶς φίλοις οὔτε ζῆλος οὐδεὶς ἐστὶ πρὸς ἀλλήλους οὔτε φθόνος, ἀλλὰ κᾶν ἴσον ἔχωσιν ἐν τῷ κατορθοῦν. κᾶν ἔλαττον, ἀνεπαχθῶς καὶ μετρίως φέρουσιν. Ὁ δὲ κόλαξ ἀεὶ μνημονεύων τοῦ τὰ δεύτερα λέγειν ὑφίσταται τῇ ὁμοιότητι τῆς ἰσότητος, ἠττάσθαι πανταχοῦ καὶ ἀπολείπεσθαι πλὴν τῶν φαύλων ὁμολογῶν. Ἐν δὲ τοῖς φαύ-

λοισ οὐ παρήσι τὸ πρωτεῖον, ἀλλὰ φησιν, ἂν ἐκεῖνος ἦ δύσκολος, αὐτὸν εἶναι μελαγχολικόν· ἂν ἐκεῖνος δεισιδαίμων, αὐτὸν θεοφόρητον· ἔρχην ἐκεῖνον, μαίνεσθαι δ' αὐτόν. «'Ακαίρως» φησὶν «ἐγγέλεις, ἐγὼ δ' ἐξέβλησκον ὑπὸ τοῦ γέλωτος». Ἄλλ' ἐν γε τοῖς χρηστοῖς τούναντιον. Αὐτὸς φησι ταχέως τρέχειν, ἵπτασθαι δ' ἐκεῖνον· αὐτὸς ἱππεύειν ἐπιεικῶς, ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἱπποκένταυρον τοῦτον; εὐφυῆς εἰμι ποιητῆς καὶ στίχων οὐ φαυλότατον γράφω,

«βροντῶν δ' οὐκ ἐμὸν ἀλλὰ Διός».

Ἄμα γὰρ αὐτοῦ δοκεῖ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀποφαίνειν καλὴν μιμούμενος καὶ τὴν δύναμιν ἀνέφικτον ἠπτώμενος. Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐξομοιώσεσι τοιαυτῶν τινές εἰσιν αἱ τοῦ κόλακος διαφοραὶ πρὸς τὸν φίλον.

33. Χαίρει οὐχ ἠπτόν τοῖς φίλοις ὁ χρηστός, ἢ τοῖς κόλαξιν ὁ φαῦλος. Πάλιν οἱ γραφεῖς ἀνθηρὰ χρώματα καὶ βέβηματα μιγνύουσιν, ἔστι δὲ καὶ τῶν ἱατρικῶν φαρμάκων ἐν τῇ ὄψιν ἀνθηρὰ καὶ τὴν χροάν οὐκ ἀπάνθρωπον ἔχοντα. Τί τοίνυν διαφέρει; ἢ δῆλον, ὅτι τῷ τέλει τῆς χρείας διακρινούμεν.

34. Αἱ τῶν φίλων χάριτες ἐπὶ καλῷ τινι καὶ ὠφελίμῳ τὸ εὐφραίνειν ὡσπερ ἐπανθούν ἔχουσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ παιδιᾶ καὶ τραπέζης καὶ οἴνου καὶ νῆ Δία γέλωτι καὶ φλυαρίᾳ πρὸς ἀλλήλους οἶον ἠδύσμασιν ἐχρήσαντο τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων.

35. Τοῦ κόλακος τοῦτ' ἔργον ἐστὶ καὶ τέλος, αἰετὶνα παιδιᾶν ἢ πράξιν ἢ λόγον ἐφ' ἠδονῆ καὶ πρὸς ἠδονῆν ὀφιοποιεῖν καὶ καρυκεύειν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ὁ μὲν (κόλαξ) ἐν' ἠδύς ἢ πάντα δεῖν οἶεται ποιεῖν· ὁ δὲ φίλος αἰετὶ ποιών ἢ δεῖ πολλὰς μὲν ἠδύς πολλὰς δὲ ἀηδῆς ἐστίν, οὐ τοῦτο βουλόμενος, εἰ δὲ βέλτιον εἶη, μηδὲ τοῦτο φεύγων.

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΗΣ.

(Ἄκολουθεῖ)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης*

Πρὸς διακόσμησιν δὲ μόνον τῶν μνημείων τούτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς οἱ Αἰγύπτιοι ἐξήσκουν τὴν τῆς γλυπτικῆς καὶ γραφικῆς τέχνην, μετεχειρίζοντο δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς σκληροτάτους τῶν λίθων, τὸν πυργοποιίκλον, τὸν πυκνίτην, τὸν πορφυρίτην καὶ συνεχέστερον τὸν πυκνὸν πῶρον, οὐδέποτε δὲ τὸ μάγμαρον, οὐ ἕστεροῦντο. Εἰς τὰ μικρὰ δὲ ἀγαλμάτια μετεχειρίζοντο τὸν ἀλάδαστρον, τὸν ὀφίτην καὶ αἰματίτην.

Εἰργάζοντο δὲ ταύτας τὰς σκληρὰς ὕλας μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας καὶ δεξιότητος δὲν ἠδυνήθησαν δὲ ν' ἀναδιδάσῃ τὴν γλυπτικὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀξίαν καλλιτεχνίας, διότι ἐν γένει ἡ τεχνουργία παρ' αὐτοῖς δὲν ἦτο, ὡς ἡ τῶν Ἑλλήνων, ἀπόρροια τῆς

αἰσθησεως τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἐνδομύχου κρατερᾶς ἀνάγκης τοῦ παριστᾶν αὐτό, ἀλλὰ εἶχεν ἀπλῶς χαρακτηριστῆρα ἀναμνηστικὸν καὶ σκοπὸν τὴν ἀπομνημόνευσιν τῶν ἐπισήμων συμβάντων ἐπὶ τὸ συμβολικώτερον καὶ τὴν διακρισὴν τῆς ἱστορικῆς θέσεως καὶ ἀξίας τῶν παρισταμένων προσώπων, οὐχὶ δὲ τὰς μορφὰς καὶ τοῦ ἤθους αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως ζωογονουμένη ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τῆς ἀληθείας αἰσθηματος, οὐδ' ὑπὸ τῆς φαντασίας εἰς ὕψος ποιήσεως αἱρούμενη, ἐθεώρει τὸν κοινὸν βίον ὑπὸ τὴν θετικώτεραν αὐτοῦ ἐποψίν καὶ ἐξεκόνιζε τὰς παραστάσεις αὐτοῦ ξηρῶς καὶ ἀκαλλωπίστως κατὰ ρυθμὸν, ὃν ἡ θρησκεία καὶ ἡ χειρωνακτικὴ ἔξις καθιέρουν ὡς ἀπαράβατον τύπον.

Ἔθεν οὐδαμῶς ἀναίσθητοι ὄντες πρὸς τὸ καλόν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς φύσεως παρατηρηταί, ἐνέμενον οἱ Αἰγύπτιοι δι' ὅλων τῶν αἰώνων ἄνευ ἐπαισθητικῆς προσόδου ἐν τῇ ἀρχικῇ νηπιαζούσῃ αὐτῶν τέχνῃ καὶ ἐν τῷ σκληρῷ, ἀκάμπτῳ καὶ μονοτόνῳ αὐτῆς ρυθμῷ καὶ τῷ καθαρῶς ἀρχιτεκτονικῷ χαρακτῆρι τῶν προϊόντων τῆς γλυπτικῆς.

Ἡ γραφικὴ δὲ παρ' Αἰγυπτίους, στερουμένη ἐντελῶς τῆς οἰκῆς τῆς ἀποχρώσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χρωμάτων καὶ μόνον γνωρίζουσα τὸ περιγράμμα μετὰ μονοχρῶων ἐμβადῶν, ἦν συγγενεστάτη πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀναγλύφων, ἅτινα ἦσαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κεχρωματισμένα ἐντὸς τοῦ διαγράμματος αὐτῶν· ἀπαντῶσι δὲ γραφαὶ ἐκτὸς τῶν δημοσίων καὶ περιφανῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς τάφοις, ἐπὶ τοῦ κονιάματος ἢ ἐπὶ λίθου μετὰ γλυφῶν ἀναμειγμένα καὶ ἐκεῖνας πολλακίς συμπληροῦσαι καὶ παριστάνται κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς γλυπτικῆς ρυθμὸν καὶ τρόπον.

Μετὰ τὴν τέχνην τῶν Αἰγυπτίων οἱ Ἀσσύριοι διεμόρφωσαν ἰδίαν τέχνην, παραλαβόντες τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἐκ τῆς πρώτης, καὶ μετεσκεύασαν κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὰς θρησκευτικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πληθυσμονὴν ἢ ἐλλείψιν τῆς οἰκοδομικῆς ὕλης.

Ἐνεκα τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἀσσυρίας, Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ἐν αἷς προϊμώτατα ἀνέθαλλεν ὁ ἀσσυριακὸς πολιτισμὸς, ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τοῦ ἐδάφους ἐστεροῦντο οἰκοδομικῆς ὕλης, ἥτοι λίθων, οἷτινες δυσκόλως ἐπρεπε νὰ μετακομίζωνται ἀπὸ ἀποστάσεως ἰκανῆς, καὶ ξύλων, ἐκτὸς τοῦ φοίνικος, τοῦ μόνου δένδρου τοῦ φηομένου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ κάτω Εὐφράτου, κέδρους δὲ καὶ κυπαρίσσους μετέφερον διὰ μεγάλης δαπάνης ἐκ τοῦ Λιβάνου.

Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως λοιπὸν ἐτέρας οἰκοδομικῆς ὕλης φηκοδόμενοι καὶ τὰ μεγαλιτέρα αὐτῶν κτίρια, διὰ πλίνθων, κατασκευαζομένων ἐκ τοῦ λεπτοῦ ἀργίλλου τῆς χώρας τῶν, τῶν μὲν ὠμῶν καὶ ἠραινομένων εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὰς ἐσωτερικὰς χρήσεις τοῦ τοίχου τῶν δὲ ὀπτῶν διὰ τὰς ἐξωτερικὰς. Τὰς πλίνθους ταύτας ἠλείφον διὰ παχέος καὶ στιλπνοῦ μεταλλικοῦ ἐπιχρίσματος καὶ συνήνουν ταύτας ἐν τῇ πλίνθοι τοιχία διὰ γύψου ἢ δι' ἀσφάλτου συγκολλῶντες, καὶ παρατιθέντες πρὸς ἀσφαλέστερον σύνδεσμον καὶ στρώματα καλάμων, μέχρι σῆψρον διατηρουμένων.

Ἡ πρὸς βορρᾶν ὁμῶς τῆς Βαβυλωνίας κειμένη Ἀσσυρία δὲν ἐστερεῖτο λίθων, ἀλλ' οὐδ' ὄρεινῃ κατὰ

*) Ἴδε ἀριθ. 26, σελ. 505—507.

μέρος είχε πολλά και αξιόλογα λατομεία και ιδίως παρήγεν είδος τι στυλίου ἀλαβάστρου, καταλληλοτάτου εις τὴν γλυπτικὴν. Τοῦτου ἕνεκεν οἱ τοῖχοι, οἵτινες ἐνίοτε ἀνηγείροντο ἐκ πλίνθων ὤμων ἢ ὀπτῶν, γύψῳ ἢ ἀσφάλτῳ δεδεμένων, φκοδομοῦντο πολλακίς καὶ λίθινοι, εἰς δὲ τὰς πολυτελεῖς οἰκοδομὰς περιεκαλύπτοντο ἐξωθεν δι' ἀλαθαστρίνων πλακῶν, ὧν τὰς πλείστας κατεκάλυπτον γλυφαὶ καὶ ἐπιγραφαί.

Ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ Ἀσσύριοι, τὴν γλυπτικὴν καὶ γραφικὴν ἐκαλλιέργησαν μᾶλλον πρὸς στολισμὸν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως παρ' αὐτοῖς λίθου ἢ γλυπτικῆ ἢ τοῦ ὀλιγώτερον ἐν χρῆσει ἢ ἢ γραφικῆ, τῆς ὁποίας δείγματα μᾶς παρουσιάζουσιν αἱ πρό τινας γενόμεναι ἐν Ἀσσυρία ἀνασκαφαί, ἐπὶ ὀλιγίστων στυλίων πλίνθων, ἐφ' ὧν ἴχνη γραφῶν φαίνονται.

Μετὰ τοὺς Ἀσσυρίους, ἔρχονται οἱ Φοίνικες, ὅντες ὁμογενεῖς τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ ἔχοντες τὸ αὐτὸ σχεδὸν θρησκεία. Οὗτοι κατόικουν τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου.

Ὁ λαὸς οὗτος εἰς ἄκρον βιομηχανός, ναυτικός, ἐμπορικός, σχηματίσας εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου σχεδὸν ἀποικίας καὶ ἐπομένως πλούσιος, δὲν ἔστερεῖτο καλλιτεχνίας.

Οἱ Φοίνικες φαίνεται ὅτι ἐν τῇ τέχνῃ δὲν ἐπεδίωκον τὸ μεγαλεῖον, τὴν στερεότητα καὶ τὴν ἐκ τοῦ κολοσσίου ἐντύπωσιν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Ἀσσύριοι, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐπιπόλαιον καὶ ἐξωτερικὴν λαμπρότητα.

Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὀλίγων ὑπολειφθέντων μνημείων αὐτῶν.

Μετὰ τὸν λαὸν τοῦτον ἔρχονται οἱ Μήδοι καὶ Πέρσαι ἢ τὰ ἄριανὰ λεγόμενα ἔθνη.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ἐθνῶν τούτων ὁμοιάζει τὴν τῶν Συροβαβυλωνίων, ἐξ ὧν φαίνεται τὰς ἀρχὰς ἔλαβεν.

Ἡ πλαστικὴ δὲ καὶ γραφικὴ ὡς ἐν τοῖς προειρημένοις ἔθνεσιν ἐκαλλιέργητο πρὸς ἐξυπηρετήσιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἐπικουρούσα τὰς μεγάλας ἐπιφανείας τῶν οἰκοδομημάτων, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἐν γένει δὲ αἱ παραστάσεις τῶν ἄριανῶν ἐθνῶν εἰσὶ κυρίως ἱστορικαί, διότι ἢ θρησκεία τῶν ἢ ἀνεπίδεκτος μύθου καὶ εἰκονισμοῦ.

Πάντα δὲ τὰ ἀντικείμενα τῆς πλαστικῆς, τὰ ἐπὶ τῶν διαφόρων οἰκοδομημάτων γεγλυμμένα, εἰσὶν ἱστορικά καὶ μνημονευτικά, οὐχὶ ὅμως κατὰ τὸν τρόπον τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες διαιωνίζουσιν εἰκονικῶς ἢ συμβολικῶς διὰ τῆς γλυπτικῆς σπῆν τινὰ πρᾶξιν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ μᾶλλον συντεθειμένα εἰς τιμὴν ἀπλῶς καὶ μνήμην αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τοὺς λαοὺς τούτους οὐχὶ βεβαίως κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, θὰ ἀναφέσωμεν τοὺς Ἰνδοὺς.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μνημείων τῆς τέχνης τοῦ λαοῦ τούτου, τῶν ἀπολειφθέντων μέχρις ἡμῶν ἐξάγεται ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς ὀλίγον μετεβλήθη ἐκ τῆς μακρᾶς σειράς τῶν αἰώνων.

Τὰ νεώτερα τῶν τεχνουργημάτων διατηροῦσιν σχεδὸν ἀμετάβλητον τὸν ρυθμὸν τῶν ἀρχαιοτέρων, διότι

καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔθνους ἀμετάβλητος διετηρήθη.

Τὸν Ἰνδὸν χαρακτηρίζει ἀνεκάθεν ἡ ἄκρα τρυφὴ ῥοτῆς τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας ἢ ζωηρότης.

Ἡ ποίησις αὐτοῦ ἦν λαμπρὰ καὶ πλουσία, ἡ θρησκεία του πολυμορφοτάτη καὶ ἡ ἱστορία του φέρεται ἐμβλημα μυθώδες, θρητεύουσα πανταχοῦ τὸ θαυμάσιον, ἐξ ἐναντίας τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες ἀντιλαμβάνονται τῆς ἱστορίας ὡς ἀπλῆς μόνον ἀπομνημονεύσεως τῶν διαφόρων συμβάντων.

Διὰ τοῦτο ἡ τέχνη τῶν Ἰνδῶν διαφέρει τῆς τῶν Αἰγυπτίων, καθ' ὅτι αὐτὴ μὲν εἶναι συμβολικὴ καὶ μνημονευτικὴ, ἐκείνη δὲ μᾶλλον εἰκονικὴ καὶ μορφῶν παραστατικὴ.

Ἡ τέχνη αὐτὴ τῶν Ἰνδῶν εἰσεχώρησε διὰ τοῦ Βουδδισμού εἰς τὴν γείτονα αὐτῶν μεγίστην ἐπικράτειαν τῶν Σινῶν (Κινέζων).

Ὁ λαὸς οὗτος ἔχων τὸ πνεῦμα θετικόν, πεζὸν καὶ τὸ ἀφέλιμον μόνον θρητεύων, ὡς τὸ τοῦ Αἰγυπτίου, διεμόρφωσε τὴν ἰνδικὴν τέχνην νηφαλίως ξηρῶς, καὶ ἔστερημένην παντὸς ἴχνους τῆς ποιητικῆς τῶν Ἰνδῶν παραφορᾶς.

Ἐνεκα ὅμως τῆς θετικῆς ταύτης τάσεως τοῦ πνεύματος αὐτῶν, οἱ Σῖναι ἐξεῖχον ὡς καὶ οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὰ κοινωφελῆ ἔργα· οὗτος φκοδόμησαν τὸ ὀνομαστὸν Σινικὸν τεῖχος, εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν ὕψους, καὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους, μετὰ πύργων, καὶ ἐκτεινόμενον περὶ τὰ 400 μίλλια κατὰ τὰ βόρεια τῆς Κίνας ὄρια, ὡς ἀπέραντον προπύργιον κατὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν Μογγόλων.

Σταγγραφῆσας ἦδη περιληπτικώτατα, τὸν χαρακτῆρα τῆς τέχνης τῶν ἀνωτέρω τούτων ἀνατολικῶν ἐθνῶν, τῶν διαμορφωσάντων τοὺς καλλιτεχνικοὺς αὐτῶν ρυθμοὺς ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τῶν θρησκευτικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρχῶν προσέτι δὲ καὶ τῶν κανόνων τῆς καλαισθησίας ὡς ἀντελήφθησαν αὐτῶν, ἔρχομαι ἐξιστορήσων τὴν τέχνην τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις μόνος ἐξ ὄλων τούτων τῶν προειρημένων ἐθνῶν ἀνῆψε τὴν καλλιτεχνίαν εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς τελειότητος.

Ὁ λαὸς οὗτός ἐστιν ὁ ἑλληνικός.

Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφᾶς ἢ μεγάλας ἐποχὰς διαφερούσας ὑπὸ τὴν τεχνικὴν ἐποχὴν ἰκανῶς.

Ἡ πρώτη ἐποχὴ ἀρχεται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μυθικῶν χρόνων μέχρι τῶν Ὀλυμπιάδων, λεγομένη ἐποχὴ Προϊστορικὴ.

Ἡ δευτέρα ἐποχὴ ἀρχεται ἀπὸ τῶν Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· λεγομένη ἐποχὴ τῆς κυρίως Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ

Ἡ τρίτη ἐποχὴ, ἀρχεται ἀπὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τῆς διὰ τῆς ἐπικρατίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ πτώσεως τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ· λεγομένη δὲ ἐποχὴ τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

Α'. Ἐποχὴ Προϊστορικὴ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, διετέλουν ἐν ἀγροίκῳ καὶ ἀγρῖῳ σχεδὸν καταστάσει, καὶ ἐπομένως πάσης τέχνης ἔστερημένοι.

Ἡ πρώτη ὅμως ἐποχὴ αὕτη, ἢ διὰ τὰ ἄλλα ἔθνη διαρκέσασα ἐπὶ μακρὸν χρόνον, διὰ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις οὐδεμίαν εἶχεν ἔννοιαν ἢ ἐμπειρίαν τῆς τέχνης, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἡ τέχνη ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν αἰσθησίν τοῦ Ἑλλήνου, καὶ οὐδαμοῦ εὔρεν εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις καὶ εὐφωρότατον ἔδαφος πρὸς καρποφορίαν.

Ὁ Ἑλλὴν ἔχων πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὴν ἀπαράμιλλον τῆς πατρίδος του φύσιν, ἠρύετο ἐξ αὐτῆς νηπιόθεν τὴν γνῶσιν καὶ ἐξοικεῖτο πρὸς τὴν αἰσθησίν τοῦ καλοῦ.

Ὅθεν ἀποβαλλὼν βαθμιαίως τὴν περικαλύπτουσαν αὐτὸν ἀμάθειαν, ἤρξατο κατὰ πρόωτον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, παράγων ἔργα ἀνατέργαστα ἐν πολλοῖς καὶ ἀπλᾶ, μεγάλῃν ὁμοιότητα ἔχοντα πρὸς ἔργα λαῶν κατοικούντων ἐτέρας χώρας καὶ μάλιστα τὴν Ἰταλίαν καὶ μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου προέρχεται τὸ μὲν ἐκ τῆς συγγενοῦς καταγωγῆς τῶν λαῶν τούτων καὶ τῆς ἐπιμιξίας ἐν ἧ διατέλουν, τὸ δὲ ἐκ τῶν περιστάσεων ἐν αἷς τὰ ἔργα ταῦτα παρήγοντο.

Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος ἤρξατο παράγων καὶ ἔργα καλλιτεχνικῆς τιнос ἀξίας.

Τὸν βαθμὸν τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀναπτύξεως τῆς τέχνης δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐν ταῖς περιγραφαῖς τοῦ Ὀμήρου περὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ὀδυσσεῶς, Μενελάου, Πριάμου καὶ μάλιστα τῶν τοῦ Ἀλκινόου περὶ ὧν λέγει:

«Δῶμα καθ' ἑρεπὲς μεγαλήτορος Ἀλκινόου.
Χάλκειο μὲν γὰρ τοῖχος ἐληλίδει· ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἔς μυχὸν ἕξ οὐδοῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνειο·
Χρῦσειο δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἕντος ἔεργον·
Σταθνοὶ δ' ἀργύρεοι ἐν γαλκίῳ ἕστασαν οὐδοῖ,
Ἀργύρεοι δ' ἐρ' ὑπερθύριον, χρυσεὴ δὲ κορώνη.
Χρῦσειο δ' ἐκἄτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνας ἔσαν».

(Ὀδυσ. Η. 86).

Β'. Ἐποχὴ. Ἡ κυρίως ἑλληνικὴ τέχνη.

Ἡ ἀπὸ τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου κάθοδος τῶν Δωριέων, καὶ ἡ ἐκ ταύτης προεληθοῦσα μετανάστευσις τῶν Ἰώνων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐπέφερον διακοπὴν τινα εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς προτέρας τέχνης.

Διὰ τῆς καθιδρύσεως ὅμως μονίμων καὶ σταθερῶν κρατῶν καὶ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν δύο Ἑλληνικῶν φυλῶν Ἰώνων καὶ Δωριέων πρὸς ἀλλήλας ἀνεπτύξαν ταχέως τὸν ἰδιοφυᾶ ἐκάστη τούτων χαρακτηριστῆρα καὶ παρεδικεῦσαν τὸ στάδιον πρὸς ἀναπτύξιν ἔθνικοῦ βίου καὶ ὑψηλοτέρου πολιτισμοῦ.

Ἡ δ' ἐπεληθοῦσα οὕτως ἑξαρχίς τῆς φαντασίας τῶν Ἑλλήνων ἢ δημιουργήσασα κατ' ἀρχὰς καὶ παραγαγοῦσα τὴν ἔθνικὴν ποίησιν, διαμορφώσασα τὰ τῆς θεοδικείας, πλάσασα πλείστους περὶ τῶν ἡρώων μύθους καὶ φαντασθεῖσα τοὺς θεοὺς ὡς εὐγενέστατα ἀνθρώπινα ὄντα, παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν πρὸς παραγωγὴν ἔργων οὐχὶ μόνον πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνάγκης ὅπως τὰ τῶν προτέρων χρόνων, ἀλλὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς πρὸς τὸ καλὸν ἐμφύτου αὐτῶν ῥοπῆς, καὶ τὴν παράστασιν ἐκάστης ἰδέας ἐν τῇ προσηκουσῇ αὐτῇ μορφῇ. — Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀνα-

πτυσσομένη ἢ κυρίως Ἑλληνικὴ τέχνη φέρει διαπεσπτάτην τὴν σφραγίδα τοῦ ἔθνικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα αὐτῆς προϊόντα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀνάπτυξις, τῆς τέχνης ὠρμήθη ἐκ τῶν δύο ἐπικρατησασῶν ἐν Ἑλλάδι φυλῶν, ἐμφανίζεται αὕτη ἀνεκαθεν ὑπὸ δύο διαφόρους μορφάς, τὴν Δωρικὴν καὶ τὴν Ἰωνικὴν. — Καὶ ἡ μὲν πρώτη διακρίνεται διὰ τὸ βαρὺ, τὸ αὐστηρὸν καὶ δεδεμένον, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τὸ ἐλαφρόν, τὸ χάριεν καὶ ἐλεύθερον αὐτῆς.

Βραδύτερον ὅμως αἱ δύο αὗται μορφαὶ συνεννοῦνται ἐν τῇ ἀπτικῇ μορφῇ, ἔνθα ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη ἀνέρχεται πλέον εἰς τὸ ὑψίστον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῆς.

Ὅθεν ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ τέχνη συμφώνως πρὸς τὴν πορείαν ἦν διήνυσεν ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς περιόδους.

α'. Τὴν ἀρχαϊκὴν, ἥτις ἀρχεται ἀπὸ τῶν πρώτων Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν.

β'. Τὴν τῆς τελειότητος καὶ ἀκμῆς, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν διαδόχων.

καὶ γ'. Τὴν τῆς παρακμαζούσης, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν διαδόχων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὰς δύο ταύτας μεγάλας ἐποχάς, τῆς προϊστορικῆς καὶ τῆς κυρίως Ἑλληνικῆς τέχνης, φαίνεται ὅτι ἤρξατο καὶ ἡ ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ τέχνη, μορφωθείσα καὶ ἀναπτυχθεῖσα διὰ τῆς ἐπιμιξίας τῶν Ἑλληνικῶν, Σημητικῶν καὶ Ἀσιανῶν ἔθνων.

Γ'. Ἐποχὴ. Πρώτις τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἀφ' οὗτοῦ ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἢ τότε παρακμαζούσα Ἑλληνικὴ τέχνη μετνήεθη εἰς Ῥώμην διὰ τῆς ἐκείσε μεταβάσεως Ἑλλήνων τεχνιτῶν καὶ μεταφορᾶς καλλιτεχνικῶν ἔργων. Ἐκτοτε δὲ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς ἐγχωρίου Ἰταλικῆς, μετέβαλε τὸν ἑλληνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα ὡς ἐκπληροῦσα τὰς ἀνάγκας οὐχὶ πλέον τῶν καλαισιθῆτων Ἑλλήνων ἀλλὰ τῶν θετικωτέρων καὶ εἰς ἐλάχιστον βαθμὸν τὸ καλλιτεχνικὸν αἰσθημα ἐχόντων Ῥωμαίων, ἐγένετο μᾶλλον Ῥωμαϊκὴ τέχνη.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἱδρυθὲν τὸ Βυζαντινὸν κράτος παρέλαβε καὶ ἐμόρφωσε τὴν ἑαυτοῦ τέχνην διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς παρακμαζούσης Ῥωμαϊκῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, κατὰ τοὺς ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θεοδικείας δοθέντας τύπους, παραγαγοῦσα οὕτω τέχνην, ἐκφραζούσαν μὲν μόνον τὸν θεοσκευτικὸν σκοπὸν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν καλλιτεχνικόν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τῶν λίαν περιληπτικῶς περὶ τέχνης ἐκτεθέντων ἐξάγεται, ὅτι ἡ τέχνη γεννηθεῖσα μετὰ τῶν πρώτων φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβε τόσας μορφάς καὶ φάσεις ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῆς, ὅσας καὶ οἱ μορφώσαντες ταύτην λαοὶ τῆς ὑδρογείου.

Μορφωθείσα δὲ καὶ φθάσασα εἰς τὸ ὑψίστον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῆς μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τέχνῃ, ἀπέθανεν μετὰ τῶν ἀθανάτων αὐτῆς μορφω-

τῶν, ἐγκαταλιποῦσα σημεῖα αἰώνια τῆς δόξης αὐτῆς, ὧν τινων τὰ ἴχνη μετὰ συγινωσέως βλέπομεν καὶ πάλιν ἀναθάλλοντα μετὰ πύρρον πολλῶν αἰώνων ἐν τῇ αὐτῇ μικρῇ γωνίᾳ τῆς γῆς διὰ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς τέχνης.

Π. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ
ἀρχιτέκτων.

ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ.

Ἄσθeneiai τοῦ μεταξοσκώληκος.

Πολλῶς συμβαίνει ὥστε οἱ μεταξοσκώληκες ἐν πληρεστάτῃ ὑγίειᾳ καὶ κάλλιστα περιποιημένοι αἰφνης ἀσθενοῦσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐντὸς βραχέος διαστήματος ὡς προσβληθέντες ὑπὸ ὀλεθρίου τινός κακοῦ. Τοιαύτη κατάστασις δικαίῳ τῷ λόγῳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαιότατον ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πύρρον τῆς τροφῆς εἰς τὰ μέρη μας.

Δὲν ὑπάρχουσι δυστυχῶς θεραπευτικὰ μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ, ὅταν τοῦτο παρουσιασθῇ εἰς τοὺς σκώληκας· τούναντίον ὑπάρχουσι προφυλακτικὰ μέτρα πρὸς ἀποσόβησιν πολλῶν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀσθενειῶν, ἅτινα ὁ ἐπιτήδειος καὶ ἐπιμελής σηροτρόφος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόζῃ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν. Πρὸς ἐφαρμογὴν ὅμως τῶν προφυλακτικῶν τούτων μέσων ἀνάγκη νὰ γνωρίσῃ τὴν φύσιν τῶν ἀσθενειῶν τούτων καὶ ἰδίως τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτῶν. Ὅτὰ προσπαθήσωμεν λοιπὸν ἐν τοῖς κατωτέρω διὰ καταλλήλου περιγραφῆς συντόμως νὰ καταστήσωμεν καταληπτὴν τὴν φύσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτῆς ὑποδεικνύοντες συγχρόνως καὶ τὰ κατάλληλα προφυλακτικὰ μέτρα.

Βασιανὴ Βοτρίτις. — Ἡ ἀσθένεια αὕτη κοινῶς ὀνομαζομένη ζαχαράτα (σεκερλή), γαλλ. muscardine dragées, ἰταλ. calcino, εἶνε λίαν ἐπίφοδος, διότι ὁ σκώληξ, καίπερ παρουσιάζων χαρακτηριστικὰ ἄκρα ὑγίειας, ὑπὸκειται εἰς βέβαιον θάνατον· τὸ χρώμα τοῦ ἀποβαίνει ροδόχρουν, τὸ αἷμα τοῦ λίαν ὀξυῦ, ἡ κυκλοφορία τοῦ ταχυτέρα, ὁ δὲ θάνατος ἐπέρχεται ἄφευκτος ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων. Μετὰ τὸν θάνατον τὸ σῶμα τοῦ ξηραίνεται ταχέως, σκληρύνεται καὶ θραύεται εὐκόλως, ἐὰν δὲ ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε ὑγρὰ, καλύπτεται ὑπὸ λευκῆς τινός οὐσίας ὀμοίως ἀλεύρω. Ὅταν ἡ νόσος παρουσιασθῇ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ κλαδώματος, ὁ σκώληξ προφθάνει μὲν νὰ πλέξῃ τὸ κουκούλιόν του, ἀφείκτως ὅμως ἀποθνήσκῃ ἐντὸς αὐτοῦ πρὶν μεταμορφωθῆ εἰς χρυσάλιδον, ἢ ἐν ᾧ μεταμορφώνεται. Ὁ Pasteur βεβαίως ὅτι ἡ προσβληθεῖσα χρυσάλις πάντοτε ἀποθνήσκῃ μὴ δυναμένη νὰ μεταμορφωθῇ εἰς ψυχὴν (πεταλοῦσαν) καὶ διακρίσῃ τὸ εἶδος τῆς.

Τὰ πρῶτα ταῦτα φαινόμενα παρατηρήθησαν πρῶτον ὑπὸ Vallisneri κατὰ τὸ 1725, ἀλλ' ἔμειναν ἀνεξήγητα μέχρι τοῦ 1835, ὅποτε ὁ σοφὸς Dr Bassi

ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ ὡς ἄλευρον λευκὴ οὐσία εἶνε καρποφόρα νηματίδια μικροσκοπικοῦ τινος μύκητος βλαστάνοντος ἐν τῷ σώματι τοῦ ἐντόμου· ἐκ τούτου ὀνομάσθη Botrytis Bassiana. Κατόπιν οἱ σοφοὶ Balsamo Crivelli, Montagne, Audouin, Vittadini ἐμελέτησαν αὐτὸν λεπτομερέστατα.

Μυριάδες σπόρων τοῦ μικροσκοπικοῦ τούτου μύκητος ἀναρπαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀέρος διασκορπίζονται καὶ μεταφέρονται ἐπὶ τῶν ὑγιῶν σκώληκων ἢ ἐπὶ τοῦ φύλλου τὸ ὅποιον τρώγει, καὶ οὕτω εἰσχωροῦσιν εἰς τὸν ὄργανισμὸν τοῦ σκώληκος, διαπερῶντες τὰς μεμβράνας αὐτοῦ καὶ ἀναπτυσσόμενοι καταστρέφουσι τοὺς ἰστούς καὶ ἰδίως τὸν λιπώδη ἰστόν. Μόνον ἡ μέταξα δὲν προσβάλλεται καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἐντόμου, ὅπερ καθίσταται τότε λίαν ὀξυῦ περιέχον ἄφθονα ὀκταεδρικὰ κρυσταλλώματα παρόμοια πρὸς τὰ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος· ἄφευκτος ἐπέρχεται τότε ὁ θάνατος, τὸ δὲ ἔντομον καλύπτεται ὑπὸ τῆς γνωστῆς ἤδη ἀλευρώδους οὐσίας.

Ἀπὸ τῆς εἰσχωρήσεως τῶν σπόρων εἰς τὸ σῶμα τοῦ σκώληκος μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ παρέρχονται συνήθως δέκα ἡμέραι. Ἐὰν λοιπὸν πρὸ τοῦ δεκαήμερου τούτου διαστήματος προφθῆσῃ νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῶν κλάδων, πλέκει τὸ κουκούλιόν του καὶ οὕτως ἡ εἰσοδεία ὑπάρχει ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξεν ἀσθένεια· τὸ βῆρος ὅμως τῶν κουκουλιῶν τὰ μέγιστα ἠλαττώθη· ἀφείκτως δὲ τὸ ἔντομον ἀποθνήσκῃ ἐντὸς τοῦ κουκουλίου λαμβάνον μορφήν ἀπολιθώματος.

Ὅλαι αἱ κάμπαι ἀνεξαιρέτως καὶ πολλὰ ἐπίσης ἔντομα εἶνε δυνατόν νὰ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης παρουσιάζοντα τὰ αὐτὰ συμπτώματα ὡς καὶ ὁ μεταξοσκώληξ.

Διάδοσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς νόσου.—Αὕτη διαδίδεται εἰς μακρὰς ἀποστάσεις διὰ τῆς διασκορπίσεως τῶν σπόρων τοῦ μύκητος ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἰδίως δὲ ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε θερμὴ καὶ ξηρὰ· ὁ προσβληθεὶς μεταξοσκώληξ ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς γείτονάς του μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του, ὅταν τὸ σῶμα τοῦ καλυφθῇ ὑπὸ τῆς λευκῆς ἀλευρώδους οὐσίας (δηλ. ὅταν ἀναπτυχθῶσιν τὰ καρποφόρα νηματίδια καὶ οἱ σπόροι τοῦ μύκητος). Δι' ἀπλοῦ ἐπίσης κεντήματος εἰσαγόμενοι οἱ σπόροι ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ μεταξοσκώληκος ἐπιφέρουσι τὸν θάνατον μετὰ 3—4 ἡμέρας.

Ἡ βλαστικὴ δύναμις τῶν σπόρων τοῦ μύκητος τούτου διατηρεῖται εἰς τὸν ἀέρα ἐπὶ τρία τοὐλάχιστον ἔτη· δύναται νὰ βλαστήσῃ ἐπίσης ἐπὶ τῆς ζαχαρώσεως, τοῦ κόμματος καὶ ἄλλων ἀνοργάνων σωμάτων. Αἱ κατάλληλοι περιστάσεις πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς νόσου ταύτης εἶνε ἰκανὴ θερμότης καὶ ὑγρὰ ἀτμόσφαιρα· προσβάλλει δὲ αὕτη ἀδιακρίτως τοὺς ὑγίεις σκώληκας ὡς καὶ τοὺς ἀδυνατούς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ὅτι ἡ νόσος αὕτη δὲν εἶνε κληρονομικὴ (ἐπειδὴ τὸ ἔντομον δὲν προφθάνει ποτὲ νὰ μεταμορφωθῇ εἰς ψυχὴν καὶ νὰ δικαιω-

νίση οὕτω τὸ εἶδος του), εἶνε ὅμως εἰς μέγιστον βαθμὸν διχιδύσιμος καὶ κολλητικῆ.

Θεραπεία.—Ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν μέσα θεραπευτικὰ δὲν ὑπάρχουσιν, εἰμὴ μόνον προφυλακτικὰ. Ὅταν λοιπὸν παρουσιασθῇ τὸ κακὸν (ἰδίως πρὸ τοῦ κλαδώματος), τότε ἀμέσως πρέπει νὰ μεταφέρονται εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον οἱ ὕγιεις μόνον σκώληκες, ἔνθα θὰ ὑψώνηται ἡ θερμοκρασία καὶ θὰ τρέφονται περισσότερον τοῦ συνήθους, ἕνα οὕτω προφθίσωσι νὰ πλέξωσι τὸ κουκούλιόν των.

Συνιστῶμεν ἰδιαίτερος εἰς τοὺς σηροτρόφους νὰ καθαρίζωσι πρὸ τοῦ ροίσματος 10—15 ἡμέρας τὰς οἰκίας των : νὰ ἀσβεστούνωσι καλῶς τὰ δωμάτια ἔνθα θὰ θρέψωσι τοὺς σκώληκας, ὡς καὶ τὸ ὑλικὸν (ξύλα, κλαμωτά κλπ.), μὲ ἀναλελυμένην ἀσβεστον περιέχουσαν διὰ λύσιν θειικοῦ χαλκοῦ. Πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις καὶ τοῦ θειοῦχου ὀξέος· δὲν συνιστῶμεν τὴν χρῆσιν τοῦ θειικοῦ ὀξέος ὡς καὶ ἄλλων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ δύσκολος.

Καλὸν εἶνε νὰ ἐξαφανίζηται καιόμενον ἅπαν τὸ χρησιμεύσαν ὑλικὸν πρὸς διατήρησιν σκωλήκων προσβληθέντων ὑπὸ τῆς ἀσθeneίας ταύτης, καὶ εἰ δυνατόν μάλιστα νὰ παύσωσιν ἐπὶ τινὰ ἐτι τὴν σηροτροφίαν εἰς τὰ μολυνθέντα ἤδη μέρη (δωμάτια).

Ἐν Ναούσῃ τῇ 24 ἀπριλίου 1893.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΤΣΙΩΝΗΣ
γιοπὸν. σ.

Ο ΓΕΛΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ.

Προχωροῦμεν διηνεκῶς σκυθρωποὶ, καταπεπονημένοι, σύροντες τοὺς πόδας κατὰ μῆκος τοῦ αἰωνίου τούτου ἐδάφους, ὅπερ ἀποκαλεῖται «ἡ τοῦ βίου ὁδός», ὁδὸς ὅμως τόσον κοινὴ, τόσον ἀναλλοιώτως καὶ ἀμειλίκτως περιορισμένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάντοτε δένδρων καὶ τῶν αὐτῶν σωρῶν χαλίκων, ὥστε ν' ἀποστερῇ ἡμᾶς καὶ αὐτὸν τὸν ὑπέρτατον πόρον τῶν ἀπελπίδων : τὴν ἀνίαν. Διότι ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ἀνία παρέχοι ποιὸν τι ἐνδιαφέρον· παραπνεύεται τις, προκλεῖ παράπονα καὶ ἰδίχ' ἐνοχλεῖ τοὺς ἄλλους. Ἄλλ' ἐνταῦθα, οὐδὲ τοῦτο ὑπάρχει : οὐδὲν, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ ἀνιάτου ἐν τῷ κόρῳ καὶ τοῦ ἀπολύτου ἐν τῇ ἀηδίᾳ. Γινώσκετε βεβαίως ὡς καὶ ἐγὼ τὰς φοβερὰς ταύτας στιγμὰς, καθ' ἃς τὸ αἶσθημα καὶ ἡ λογικότης φαίνονται ἔτοιμα νὰ υποχωρήσωσιν ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν πραγματικοτήτων τοῦ βίου, ὅτε καὶ ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἐκυτὸν καταθλιβόμενον ὑπὸ τῆς ἐναργείας τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀσυνεσίας αὐτοῦ ; Ἄλλὰ θαρρήσατε· περιμεῖνετε ἐπὶ ἐν λεπτόν καὶ πρὶν ἢ κατὰ δέκα προχωρήσω βήματα ὁ ἀκολουθῶν με ταξειδιώτης δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ κρατήσῃ ἐκυτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ εἴπῃ, καθ' ἣν στιγμὴν πρὸ ὕμῶν διέρχεται : — Ἴδου εὐτυχῆς ἄνθρωπος. Ἄρκει γελοῖον τι

σῦμμα, ἀδεξιότης ἐνεργείας, λέξις ἀντιστρόφως προφερομένη, ἡ ἵπταμένη μυία, μία πνοή, ἐν οὐδὲν καὶ ὁ γέλως, ὁ εὐλογητὸς γέλως ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ μεταμορφώνει τὸ ὑμέτερον σῶμα καὶ πληροὶ τὴν ὑμέτεραν ψυχὴν ἀγνῆς χαρᾶς. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἡ ἐμπλήξις καὶ ἡ ἠδονὴ θὰ σὲ καθίστων ἕνα τῶν ἐν τῇ γῆ εὐδαχιμόνων, ὅταν δ' ἐπαναλάβῃς τὴν προτέραν σοβαρότητα ὁ κόσμος οὗτος, ὁ ὁποῖος τοσοῦτον ζοφερός ἄρτι σοὶ ἐφαίνετο, θὰ σοὶ φανῇ λαμβάνων ἐροτάσιμον χαρακτῆρα.

Ὡς πάντα τὰ τῆς φύσεως θαυμάσια οὕτω καὶ ὁ γέλως εἶναί μουστήριον. Δείον ν' ἀκούσῃ τις σοβαρῶν καὶ ἐκ πεποιθήσεως φιλοσόφων, νὰ σιζητῶσι τὰ περὶ τούτου. Οἱ λόγοι αὐτῶν προκαλοῦσι φροιάσιν! Διότι γινώσκετε πράγματι ὅτι εἶναι φοβερὸν τὸ γελᾶν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐρμηνεύοντος τὸν γέλωτα λόγου! Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὑπὸ συγχύσεως κατελήφθη ὅτε τὸ πρῶτον περιήγαγόν με εἰς θέσιν νὰ δίδω τὴν χθυσσον ταύτην. Ἐπὶ τέλους ὅμως, σκεπτόμενος, ἐξῶκοιόθην μετ' αὐτῆς, ἔλαθον τὸ ἀναλογεῖν μοι μέρος καὶ, ἀντὶ νὰ ρεμβάζω, ἀπλῶς θεῶμαι.

Εἶναι δὲ θελατικὸν τὸ νὰ θεᾶσθε.

Κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς βλέπει τις διερχόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου εἶδος πνοῆς, μόλις ἐπαισθητῆς. Πᾶραυτα τὰ κάτω βλέφαρα ἡμικλείονται ἐλαφρῶς, αἱ γωνίαι τοῦ στόματος ὀξύνονται καὶ κοιλιώνονται, τὰ χεῖλη συμπιέζονται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ διανοίγονται : τούτο εἶναι τὸ συγκαταρούμενον μειδίημα. Ἄλλὰ δὲν ἄρκει τούτο : ἂν τὸ τὸν γέλωτα προκαλοῦν ἀντικείμενον ἦναι πραγματικῶς τερπνόν τὰ χεῖλη διαστέλλονται, ἐμφανίζομένων τῶν ὀδόντων, οἱ τῶν παρεῖων οἱ μυῶνες συστέλλονται καὶ ἀνυψοῦσι τὰ τοῦ στόματος ἄκρα πρὸς τοὺς κροτάφους, οἱ ρῶθινες διανοίγονται καὶ ἡ ἀναπνοὴ ἀποβαίνει βεβιασμένη.

— Ὡ! ὦ! ἄλλ' ἐναντιρρήτως τούτο εἶναι γελοιωδέστατον!

Καὶ ἡ κεφαλὴ ἀνατρέπεται, τὸ σῶμα συνταράσσεται διὰ σπασμωδικῶν ἐξαλματῶν καὶ οἱ βραχιόνες συστέλλονται καὶ συμπιέζονται πρὸς τὴν κοιλίαν. Βαθμηδὸν ὁ γελῶν ἐνοκλάζει, συστρέφεται, ἀπόλλυσι τὴν ἰσορροπίαν, πίπτει καὶ κυλίεται, βάλλων φωνάς. Αἰσθάνεται πόνους εἰς τὰ πλευρά, καταλαμβάνεται ὑπὸ κώλικος . . . ἀποθνήσκει.

Εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς αἱ περιπτώσεις θανάτου συνεπιείχ, γέλωτος δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τῇ κοιλιάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος τόσον συχνάκις ὅσον ἡδύνατό τις νὰ φοβηθῇ ἢ νὰ εὐχηθῇ, εἰς τρόπον ὥστε ἐκτὸς τῶν φαιδρῶν ἄλλως τούτων θανάτων, ἐν τῇ κλίμακῃ τοῦ γέλωτος ὑπάρχει εἰσέτι καὶ τι, ἱκανοποιοῦν τοὺς μετριοφρονωστέρους ἐρσιτεχνὰς, οἵτινες ἀρκοῦνται εἰς μικρὰν τοῦ στομάχου διατάρραξιν, εἰς πόνον ἐν τῇ πλευρᾷ ἢ τὴν θραῦσιν ζωστήρος, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἄρκετὰ κωμικόν.

Διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν γελῶσι πάντοτε, ἂν δὲ ὁ ἄρτι διελθὼν διαβάτης ἐπανήρχετο μετ' ὀλίγον,

θὰ εὕρισκεν ἴσως ὑμᾶς, τοὺς ἄρτι ἐξ ὅλης καρδίας γελῶντας, πλήρεις δακρύων.

Πῶς; Κλαίετε πραγματικῶς; Προσέξατε: ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ καὶ ἐξοδηκότες, χαρακτηριστικὰ συστέλλομενα ἢ ἐξογκούμενα, αἱ ἐγγύσεις αἵματος ἀνὰ σύμπαν τὸ πρόσωπον, ρίς φλογίζομενὴ καὶ φωτοβόλοι γραμμαί, ραβδίζουσαι τὰς παρειάς, ἀποτελοῦσιν ἕνα τῶν αἰσχίστων μορφασμῶν τοῦ κόσμου. Ἄν, ἀγαπητέ μοι κύριε, θελήσης νὰ μὲ συγκινήσης καὶ διεγείρης τὸ οἰκτὸν μου, ἔσο ἀπηλλαγμένος τοιαύτης δυσμορφίας.

Ὅποσον ὠραία ὅμως εἶναι τὰ δάκρυα ὅταν βραδέως ρέωσιν ἐν σιγῇ ἐκ δύο μεγάλων κυανῶν ἢ μελαίνων ὀφθαλμῶν· ὅταν κρεμάμενα πρὸς στιγμὴν ἐπὶ βλεφαρίδων, τρέμουσιν αὐτόθι πρὸς στιγμὴν καὶ κατόπιν κυλίσονται ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν ἐκ θλίψεως, ἧτις δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐρύθρωσιν τοῦ προσώπου! Κατάστασις, βθεῖαν προδίδουσα θλίψιν, χειρονομία ἀποθαρσέσεως, ἐγκατάλειψις ὀλοκλήρου τοῦ προσώπου συνεννοῦνται μετὰ τῆς ἀφώνου εὐγλωττίας τῶν δακρύων· τὰ ἡμηνεωγμένα χεῖλη, οἱ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες ὀφθαλμοί, ἡ ῥαχθυμὸς ἀνεστραμμένη κεφαλὴ συμπληροῦσι τὴν συγκινητικὴν εἰκόνα τῆς ἀληθοῦς θλίψεως καὶ προκαλοῦσι τὴν αὐτοστιγμὴν ἐν τῇ ψυχῇ ἐμφάνισιν τῆς περιπαθείας καὶ τῆς πεποιθήσεως.

Οὕτως ἔκλαιεν ἡ Μαγδαληνὴ: ἂν δὲ μοι εἶπητε ὅτι ὑπῆρξεν αὕτη μίξις τῶν ὠραιότερων τῶν ἐρασμιωτέρων γυναικῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς θὰ ὁμολογήσω μεθ' ὑμῶν ὅτι τὸ κλλος, τῇ μετανοίᾳ συνδυαζόμενον πολὺ παρέχει εἰς τὴν ἔκφρασιν θέλγητρον.

Τοιοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ἐκφραστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν δακρύων, ὅταν ρέωσιν ὑπὸ περιστάσεις ἐπαρκῶς σοβαρὰς καὶ ὅταν ταῦτοχρόνως δικαιολογῶνται ὑπὸ τῆς καταστάσεως καὶ περιστέλλωνται ὑπὸ τῆς ἀξιοπρεπείας ἀληθοῦς ὀδύνης. Διότι οὐδὲν ὑπάρχει τὸ μᾶλλον ἀξιόμιστον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς συνειδήσεως καὶ τὸ μᾶλλον εἰδεχθῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνίας ἢ οἱ ἀσήμαντοι ἐκεῖνοι κλαυθμηρισμοί, οἱ ἀποτελοῦντες ἀπλῆν καὶ καθαρὰν ἔκρισιν ὕγρου, προῖόν στερούμενον ἀξίας καὶ ἐνδιαφέροντος, κλαυθμηρισμοί, προκαλούμενοι ὑπὸ πικρίας καὶ πείσματος: δάκρυα ἀσθενῆ, ἀληθῆ ρευστὰ ψεύδη, ἅτινα ἐπιτρέπει κατὰ βούλησιν νὰ ρέωσιν ὁ ὑποκριτὴς διὰ μέσου τῶν λύπης δηλωτικῶν μορφασμῶν αὐτοῦ.

Γέλωσ καὶ δάκρυα, ἰδοὺ ἡ ἱστορία ὀλοκλήρου σχεδὸν τοῦ ἡμετέρου βίου, διότι ἐκτός τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς θλίψεως τὸ ἐπίλοιπον δὲν θὰ ἦτο, τῇ ἀληθείᾳ, ἀξίον τοῦ κόπου τῆς ζωῆς.

Ἄτυχοις λοιπὸν ἐκεῖνοι, οἱ μηδέποτε γελᾶσαντες ἢ κλαύσαντες· δύσμοιροι καὶ πολλῶ μᾶλλον ἀναποφύκτως δύσμοιροι παρ' ὅσον φρονεῖται, διότι αὐτοὶ οἱ οὔτε θλίψεως οὔτε χαρᾶς ἀπολαύσαντες εἶναι ἐκεῖνοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαντῶσιν οἱ ἀπαισιόδοξοι, οἱ ἄθεοι, οἱ κακοῦργοι, οἱ ῥαχθυμοὶ, πάντα τὰ κακόβουλα πλάσματα, ἅτινα ἐκδικοῦνται τὴν παρ' αὐτοῖς

ἔλλειψιν καρδίας καὶ λογικοῦ δι' ὕβρεων πρὸς ἐκεῖνα, ἅτινα οὔτε νὰ αἰσθανθῶσιν, οὔτε νὰ κατανοήσωσι δύνανται.

Ἄ! Μεταξὺ τῶν τίτλων ἐκείνων τῆς εὐγενείας, οἵτινες τοσοῦτον ἀνυψοῦσιν ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ ἄλογα ζῶα, ὁ γέλωσ καὶ τὰ δάκρυα ἀποτελοῦσιν ἀποκλειστικὸν τοῦ ἀνθρώπου κληρὸν· δύνανται νὰ συζήτωσι, νὰ λεπτολογῶσι, νὰ φιλονεικῶσιν ἐφ' ὅσον θέλουσιν ὡς πρὸς τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὡς πρὸς τὸν γέλωτα ὅμως καὶ τὰ δάκρυα, οὐδέποτε.

Ἐν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει ὃν γελῶν καὶ κλαίον: ὁ ἄνθρωπος.

(Μετὰφρασις Γ. Κ. Α.)

(Ε. ΜΟΥΤΟΝ)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ο ΑΔΑΜΑΣ. — Ἰδέαι τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ. — Πειράματα πρὸς προσδιορισμὸν αὐτῆς μέχρι τοῦ Lavoisier. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — Πρώται ἀνακρινώσεις περὶ τῆς ἐκλείψεως τῆς 416 ἀπριλίου 1. 1. — Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς ξηρᾶς. — Στατιστικὴ αἰσιμῶν. — Ἡ θερμοκρασία τῆς λάβας τῶν ἡφαιστειῶν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος φεβρουαρίου καὶ ἐφεξῆς ζωηρὰν προῦκάλεσε συγκίνησιν καὶ πολὺς ἐγένετο λόγος ἐν τε τοῖς ἐπιστημονικοῖς περιοδικοῖς καὶ ἐν τῷ τύπῳ περὶ τῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων ἀνακοινωθέντων πορισμάτων τῶν ἐπὶ νέων ὄλων βάσεων μελετῶν τοῦ κ. Moissan ἐπὶ τῆς τεχνητῆς παραγωγῆς τοῦ ἀδάμαντος, ζητήματος ὑψίστης σπουδαιότητος ὑπὸ γεωλογικὴν ἰδίᾳ ἐποψίν, διότι τοῦτο εὕρισκεται προφανῶς εἰς ἄμεσον σχέσιν πρὸς τοὺς ὄρους, ὑφ' οἷς ἐσχηματίσθη ὁ νῦν ἐξορυσσόμενος κερκυσταλλωμένος οὗτος ἄνθραξ. Καὶ τότε μὲν οὐδένα περὶ τούτου ἐν ταῖς στήλαις ταύταις ἐποιήσαμεθα λόγον, ἀποβλέποντες εἰς τὴν μεγίστην τοῦ γεγονότος σημασίαν, — ἀπαιτοῦσαν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οὐχὶ σύντομον καὶ χρονογραφικὴν οὕτως εἰπεῖν ἀναγραφὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ λεπτομεροῦ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ ἡμετέρου χρόνου καὶ χώρου διαγράψην τῶν τε σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην τελευταίων γεγονότων, ὡς καὶ τὴν σύντομον μὲν βεβαίως καὶ περιεκτικὴν, πιστὴν ὅμως καὶ, εἰ δυνατόν, ἀνελλιπῆ τῶν μέχρις ἐσχάτων σχετικῶν παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων καταγραφῆν — ἦδη δὲ ἀσμένως προβαίνομεν εἰς τοῦτο, βέβαιοι ὄντες ἐκ προτέρων ὅτι καὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν τὴν εὐγενῆ περιεργίαν θέλομεν ἰκανοποιήσει, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἡμετέρων δυνάμεων θέλομεν πληρώσει ἐν τῶν ὄντως ἀπειρῶν κενῶν, ἅτινα δυστυχῶς ὑψίστανται καὶ ἐπὶ μακρὸν κατὰ πάσαν πιθανότητα θὰ ὑψίστανται ἐν ταῖς περὶ ἐπιστημονικῶν πραγμάτων ἡμετέραις γνώσεσιν.

Ὁ ἀδάμας εἶνε ἀπὸ μακρῶν αἰῶνων ὁ τιμιώτερος τῶν τιμίων λίθων, οἵτινες χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῆς μεγάλης αὐτῶν σκληρότητος, τῆς ἐντόνου αὐτῶν

λάμψως, τῆς ἐξόχου αὐτῶν διαφανείας καὶ τοῦ φωτοπλαστικοῦ αὐτῶν· ἐκρησιμοποιήθη δὲ πρὸς κόσμον ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ἰδίᾳ τῶν Ἰνδῶν, ἢδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἐκεῖθεν δὲ μεταγενεστέρως ἐγνώρισαν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ οἱ Αἰγύπτιοι, παρ' ὧν παρέλαβον ταύτην εἰς πολλῶν μετεγενεστέρων ἐποχῶν (οὐχὶ πρὸ τοῦ Θεοφράστου) οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες καὶ διεκρίθησαν μάλιστα διὰ τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ἄκρας πολυτελείας.

Ἐὰν ἀδάμας ἔνεκα τῆς μεγίστης αὐτοῦ σκληρότητος (παριστωμένης ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 10), μείζονος πάντων τῶν γνωστῶν σωματίων, ἔλαβε μεταγενεστέρως

1) Γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου μετεχειρίζοντο πρὸς κόσμον μόνον τὰ τίμια μέγιστα χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ τὸ κίτρινον ἤλεκτρον.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο σῶμα εὐρίσκειται ἰδίᾳ κατὰ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὅθεν καὶ ἠλίσυετο καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, μεταφερόμενον ἐκεῖθεν εἰς τὴν μεσημβριονοδικὴν Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Φοινίκων. Τὸ ἤλεκτρον εἶνε σῶμα προκλύβαν ἐκ τῆς κατὰ τὴν τριτογενῆ περιόδου ἀπολιθώσεως τῆς ἐξ εἰδῶν τινὸς πίτυος (*pinus succinifer*-πῖ τ υ ς ἡ ἡ λ ε κ τ ρ ο φ ὄ ρ ο ς) ἐκρυσταλλωμένης ῥητίνης, πολλάκις δὲ περιέχει ἐγκεκλεισμένα ἐν τῇ μάζῃ αὐτοῦ λείψανα ἐντόμων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀκέραια ἐντομα ἐντελῶς διατηρούμενα. περικλεισθέντα δ' ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς τῆς ῥητίνης πήξεως. Ἡ χημικὴ τοῦ ἤλεκτρον σύστασις, ὁρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Drapier, εἶνε ἡ ἐξ ἑς: $\text{C} 80, 59 \frac{0}{10}$, ὑδρογόνο 7, 31 $\frac{0}{10}$, ὀξυγόνο 6, 73 $\frac{0}{10}$, τέφρα (ἀποτελουμένη ἐξ ἀσβέστου, πυριτίου κτλ.) 3, 27 $\frac{0}{10}$, εἰς ἃ δέον νὰ προστεθῇ ἀπώλεια βάρους κατὰ τὴν ἀνάλυσιν (*pertes*) 2, 10 $\frac{0}{10}$. Τίθεται εἰς θερμοκρασίαν 2870 καὶ καίεται ἐν τῷ ἀέρι μετὰ φλογὸς αἰθαλώδους, ἀναδιδούσης εὐάρεστον ὀσμὴν. Ἐχει πυκνότητα 1,08 καὶ βαθμὴν σκληρότητος 2 μέχρι 2,5.

Τὸ γεωλογικὸν στρώμα ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τὸ ἤλεκτρον κατὰ τὰ πρωσικὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, κείμενον κάτωθεν στρώματος τεφράνθρακος (λιγνίτου) ἔχοντος πάχος μέχρις 27 μ., ἀποτελεῖται ἐξ ἄμμου καὶ ἄμμουδους τινὸς ἀργίλου. ἥτις καλεῖται *ku a n ἡ γ ἡ* (*blaue Erde*) καὶ ἔχει πάχος 1,30 μέχρις 6 μ. Ἐν τῷ στρώματι τούτῳ, ὅπερ κατὰ τὸν von Dechen ἐκτείνεται ἐπὶ ἐπιφανείας 340 τετραγωνικῶν χμ. καὶ ἐπομένως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνεξάντηλον, εὐρίσκειται τὸ ἤλεκτρον μεμιγμένον μετὰ σωματίων (θαλασσίων κοχυλίων, συντριμμίων ξύλων, ὀδόντων σκυλίων-θαλασσίων κυνῶν-squales), ἀποδεικνύοντων ὅτι ἡ κυανῆ γῆ ἀποτελεῖ θαλάσσιον ἴζημα, ἐν ᾧ τὸ ἤλεκτρον κατεχώσθη μετὰ τῶν παραγωγόντων αὐτὸ δένδρων, ἐξ ὧ ἐπαταῖ ὅτι τὰ δάτρη τῶν κωνοφόρων, ἐξ ὧν παρήχθη τοῦτο, ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν τῆς τριτογενεῦς περιόδου προγενεστέρων τῆς τῆς καταθέσεως τῆς κυανῆς γῆς.

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ ὅτι, ἐπειδὴ τὸ στρώμα τῆς κυανῆς γῆς εὐρίσκειται ἀκριβῶς εἰς τὸ αὐτὸ μετὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἐπίπεδον, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφανείαν αὐτῆς, τὰ κύματα παραφέρουσι πρὸς τὴν ἄκτὴν τὸ ἤλεκτρον, ὅπερ ὡς σχετικῶς ἐλαφρὸν ἐπιπλέει ἐν μέσῳ τῶν θαλασσίων φυκῶν. Εἰς τὴν συλλογὴν δὲ τούτου τοῦ ὑπὸ τῆς κινουμένης θαλάσσης παρατυρομένου ἤλεκτρον ἢ εἰς τὴν διὰ δικτύων ἀλιείαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πυθμένου τῆς θαλάσσης περιωρίζοντο μέχρι τοῦ 1βου αἰῶνος, ὅποτε ἤρξαντο ν' ἀναζητῶσιν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ περιέχοντος αὐτὸ στρώματος, καὶ ἀπὸ τοῦ 1872 μεθοδικῶς ἤρξαντο ἀναρύσσοντας τὸ στρώμα τῆς κυανῆς γῆς. Ἐκ τῶν ὄρυξεων τούτων ἐξάγονται ἑτησίως κατὰ μέσον ὄρον 175,000 χγ. ἤλεκτρον, οὕτινος τὸ χιλιόγραμμον τιμᾶται ἀναλόγως τῆς ποιότητος ἀντὶ 25 μέχρις 180 φράγκων.

τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ σ κ λ η ρ ο τ ἄ τ ο υ τ ῶ ν μεταλλῶν—χάλυθος (=ἀδάμαντος, ἀδαμαντίνου). Ἀπαντᾷ ἐν γένει ὑπὸ τὴν μορφήν κρυστάλλων παραγῶγων ἐκ τοῦ κυβικοῦ συστήματος, αἱ δὲ ἔδραι καὶ ἄκμαι αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν πάντοτε κεκαμπυλωμένα, ἀναμφιδόλως ἔνεκα τριβῆς, ἥτις ἐλείανε τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Οἱ κρυστάλλοι οὗτοι εἶνε σχεδὸν πάντοτε ὀλίγον διαφανεῖς, καθαροί, συνήθως ὀλοσχερῶς ἄχροι, ἀλλὰ πολλάκις καὶ κίτρινοι, ῥόδινοι, κυανοὶ καὶ πράσινοι, οἱ τοιοῦτοι δὲ χρωματισμοὶ δὲν καταστρέφουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν λάμψιν τῆς λίθου. Τέλος ἀπαντᾷ μέγας ἀριθμὸς ἀδαμάντων μελάνων καὶ σκιερῶν, ἐχόντων πολλῶν μικροτέρων ἀξίαν τῶν ἀνωτέρω. Ὁ ἀδάμας εἶνε εὐθραστός καὶ ἔχει πυκνότητα 3,53 περίπου· φωτιζόμενος ὑπὸ ἐντόνου φωτός, ἀποκτᾷ λάμψιν ὑπέροχον, δι' ἣν τάσσειται εἰς τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν τιμῶν λίθων. Ἡ λάμψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως (2,6), ἔνεκα δὲ τῆς μικρότητος τῆς ὀρικῆς γωνίας πολλαὶ ἀκτίνες ἀνταναικλῶμεναι ὀλοσχερῶς ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἔδρας αὐτοῦ ἐξέρχονται πάλιν ἐκ τῆς λίθου λάμπουσαι, ἢ δὲ κατεργασία, διευθυνομένη ὥστε ν' αὐξήσῃ τὸ ποσὸν τῶν ὀλοσχερῶς ἀνταναικλωμένων ἀκτίνων, καὶ ἢ λειανσίς αὐτοῦ, αὐξάνουσι σημαντικῶς τὴν ἐξοχὸν τοῦ ἀδάμαντος λάμψιν.

Ἀκριβῶς δὲ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως ἔδωκε πιθανῶς ἀφορμὴν εἰς τὸν Νεύτωνα νὰ ὑποπτεῖσθαι τὸ καύσιμον τοῦ ἀδάμαντος, διότι οὗτος εἶχε παρατηρήσει ὅτι ἅπαντα τὰ καύσιμα σώματα ἔχουσι σημαντικὸν τὸν δείκτην τῆς διαθλάσεως. Πρῶτος δὲ καύσας τὸν ἀδάμαντα

1) Ὁ καθηγητὴς τῆς Γεωλογίας καὶ Ὄρυκτολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μασσαλίας κ. Louis Dieulafait ἐν τῇ περὶ ἀδάμαντος καὶ τιμῶν λίθων (*Diamants et pierres précieuses*) μονογραφίᾳ αὐτοῦ ἀναγράφει ἐν ἄλλοις (ἐν σελ. 52 καὶ ἐφεξῆς) ὅτι οἱ ἀρχαῖοι (Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι) ἀπέδιδον εἰς τὸν ἀδάμαντα πλὴν τῆς σκληρότητος καὶ πολλὰς ἄλλας ιδιότητας, ὧν οὗτος στερεῖται, ὅσον τὸ νὰ μὴ θερμαίνηται οὕτως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός, ἰδίᾳ δὲ τὸ ν' ἀνθίσταται ἰσχυρῶς νὰ θραύηται τυπτόμενος διὰ σφύραε, ὅτι δὲ τοῦτο γίνεται ἄλλοθεν ἔκ τε τοῦ Λουκρητίου, ἀναγράφοντος ὅτι:

adamantina saxa

Prima acie constant, ictus contemnere sueta,

καὶ ἐκ τοῦ Πλινίου (*Hist. nat. liv. XXXVII 4, 15*), σημειοῦντος ὅτι «ἡ δοκιμασία ἀπάντων τούτων τῶν ἀδαμάντων γίνεται ἐπὶ τοῦ ἄκμονος διὰ σφυροκρουσίας· καὶ ἀπωθοῦσιν (οὗτοι) τὸν σίδηρον μετὰ τσαύτης ἐντάσεως, ὥστε ἐκτινάσσουσιν αὐτὸν τῆδε κακῆς, ἐνίοτε δὲ ἐπιφέρουσι καὶ τὴν ρῆξιν τοῦ ἄκμονος», εἰς ἃ ὁ κ. Dieulafait προσέθηκε τὴν ἐρμηνεύοντα τὴν ἐπὶ μακροῦς αἰῶνος διατήρησιν τῆς πλάνης ταύτης, ἣν ἀποδίδει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἐκ τῆς διατηρήσεως ταύτης, ἐν τέλει δὲ προσέτιθησιν ὅτι τῷ 1476, μετὰ τὴν μάχην τῆς Morat (πρὸς Ἀ. τῆς Βέρνης), οἱ Ἑλβετοὶ καταλαβόντες τὴν σκηνὴν Καρόλου τοῦ Τρομεροῦ, εὗρον μεταξὺ ἄλλων πολυτίμων πραγμάτων καὶ ἀριθμὸν τινα ἀδαμάντων. Ἴνα δὲ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἐκτύπησαν αὐτοὺς διὰ σφυρῶν καὶ πελίκων, θεωροῦντες τοῦτο ὡς μέσον δοκιμασίας τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ὅπερ φυσικῶς ἐπέφερε τὴν κατακερματίσιν αὐτῶν.

2) Ὑπάρχουσι καὶ τιγες μὴ παραδεχόμενοι τοῦτο.

καὶ ἐπομένως συντελέσας εἰς γνῶσιν τῆς φύσεως αὐτοῦ εἶναι ὁ Boyle κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος. Ὁ σοφὸς Ἄγγλος ἀπέδειξεν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὑψηλῆς θερμοκρασίας ὁ ἀδάμας ἠφανίζεται. Ὁλίγον μετὰ ταῦτα, τῷ 1694, Κόσμος ὁ III, μέγας δούξ τῆς Τοσκάνης, ὑπέβαλεν ἐν Φλωρεντία τεμάχιον ἀδάμαντος ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τῆς ἡλιακῆς θερμότητος συγκεντρουμένης ἐπ' αὐτοῦ διὰ κοίλου κατόπτρου¹, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν σοφῶν Averani καὶ Targioni. Μεγίστη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀπορία καὶ ἡ ἐκπληξίς τῶν θεατῶν τοῦ πειράματος τούτου, ὅταν παρετήρησαν ὅτι ὁ ἀδάμας βαθμηδὸν ἐσμικρύνετο καὶ μετὰ τινα χρόνον ὀλοσχερῶς ἠφανίσθη.

Τὸ πείραμα τοῦτο ἐπανελήφθη βραδύτερον (τῷ 1737) ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ τότε μεγάλου δουκὸς τῆς Λοθαργίας François — Étienne, ὅστις ἀντικατέστησε τὴν ἡλιακὴν θερμότητα διὰ τοῦ πυρὸς τῆς καμίνου. Σκοπὸς τῆς πυρακτώσεως ταύτης ἦτο ἡ διὰ τῆς θερμότητος σύντηξις πολλῶν μικρῶν ἀδαμάντων πρὸς παρασκευὴν ἑνὸς μεγάλου, περιττὸν δὲ νομίζομεν νὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πυρακτώσεως ταύτης οὐδόλως διέφερε τοῦ τῆς προηγουμένης.

Τὸ πείραμα ἐπανελήφθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἕνα περὶ πον αἰῶνα μετὰ τὸ ἐν Φλωρεντία, ὑπὸ τῶν d' Arcet, Rouelle, Macquez καὶ ἄλλων, οἵτινες κατὰ ἰούλιον τοῦ 1771 ἔκαυσαν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις ἐργαστηρίῳ τοῦ Macquer ὠραῖον ἀδάμαντα, ὃν προσήνεγκε πρὸς τοῦτο διακεκριμένος τις ἐρασιτέχνης. Πρὸς ἐρμηνείαν τῆς ἀδιαμφισβητήτου ἐξαφανίσεως τοῦ ἀδάμαντος τούτου, οἱ μὲν παρεδέχθησαν τὸν ἀδάμαντα ἄλλῶς ἐξαερῶθέντα, οἱ δὲ τούναντίον ἐπέμενον ὅτι ἐγένετο καύσις αὐτοῦ. Ἐν μέσῳ τῆς συζητήσεως ταύτης ἀνεφάνη ὀνομαστὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ κοσμηματοπώλης, ὁ Le Blanc, ὅστις οὐδόλως λαβὼν ὑπ' ὄψει τὰ ἐν Φλωρεντία, Βιέννῃ καὶ Παρισίοις γινόμενα πειράματα διεβεδαίου ὅτι τὸ πῦρ, ὡς αὐτὸς ἐγίνωσκεν ἐξ ἰδίας πείρας, οὐδεμίαν εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος ἐπιρροήν, πρὸς πειραματικὴν δὲ τούτου ἀπόδειξιν ἐλαβεν ἀδάμαντα, περιέκλεισεν αὐτὸν ἐν μίγματι ἀσβέστου καὶ κόνεως ἀνθρακος, εἰσῆγαγεν αὐτὸν ἐντὸς χωνευτηρίου καὶ ἐξέθηκε τὸ ὅλον ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν ἐντόνου πυρὸς. Ἄλλ' ὅταν, μετὰ τριῶν ὥρων διαμονὴν ἐν τῇ ὑψηλῇ ἐκείνῃ θερμοκρασίᾳ, ἐξήτασαν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ χωνευτηρίου, δὲν εὔρον ἐν αὐτῷ ἢ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀδάμαντος τέως κατεχομένην θέσιν. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐγένετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Rouelle ἐνώπιον πολυαριθμῶν θεατῶν ἀνγκόντων εἰς τε τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἑλισθητικῶς ἐνδιαφερομένην διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο συντεχνίαν τῶν κοσμηματοπωλῶν, οἵτινες, καίτοι τὸ ζήτημα τῆς διὰ πυρακτώσεως ἐξαφανίσεως τοῦ ἀδάμαντος ἔθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν σοφῶν λελυμένον, οὐδόλως ἀπεδειλιάσαν πρὸ τῆς κατηγορηματικῆς ἐκλείψεως αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν οἷς διαπυροῦται χωνευτηρίων. Οὕτως ἐρμηνεύεται τὸ γεγονός τῆς πρὸ τοῦ Lavoisier, Codet καὶ Macquer ἐμφανίσεως ἑτέρου κοσμηματοπώλου, ὀνόματι Maillard, ὅστις ἀνέλαβε νὰ υποστηρίξῃ πρὸ τῶν σοφῶν τούτων τὰς ἰδέας τοῦ

Le Blanc, περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς πυρακτώσεως ἀναλλοιώτου τοῦ ἀδάμαντος, προτείνας εἰς αὐτοὺς τὴν διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμασίαν τριῶν ἀδαμάντων, οὓς μετ' αὐτοῦ ἔφερε, ἐπὶ τῷ ὄρῳ μόνον νὰ περικαλύψῃ αὐτούς, ὡς καὶ ὁ Le Blanc, κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύστημα.

Τῆς προτάσεως ταύτης γενομένης δεκτικῆς ὑπὸ τῶν σοφῶν τούτων, ὁ Maillard ἔλαβε χράνην καπνοσύριγγος, ἔθεσεν ἐν αὐτῇ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ ἀδάμαντας, περιέβαλεν αὐτοὺς δι' ἀνθρακος καλῶς πιεσμένου, ἐκάλυψε τὴν χράνην διὰ καλύμματος σιδηροῦ καὶ ἐνέκλεισε τὸ ὅλον ἐντὸς χωνευτηρίου πλήρους κρητίδος, ἀφ' οὗ προηγουμένως περιεκάλυψεν αὐτὸ διὰ τινος πυριτικοῦ ἐπιχρίσματος. Τὸ χωνευτήριον ἐξετέθη εἰς θερμοκρασίαν τοσοῦτον ὑψηλὴν, ὥστε μετὰ τέσσαρας ὥρας ἡ μᾶζα αὐτοῦ ἐγένετο μαλακὴ καὶ ἐτοίμη νὰ μεταβληθῆ εἰς ῥευστόν. Ἀπέσφραγεν τότε τοῦτο ἀπὸ τοῦ πυρὸς καί, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τῶν παρισταμένων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δοκιμασίας σοφῶν, ὡς τοῦλάχιστον ὁμολογεῖ τοῦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Macquer — ὅστις καὶ εἰρωνεύετο τὸν ἀναζητοῦντα τοὺς ἀδάμαντάς του ἐν τῇ τέφρᾳ τῆς ἐστίας πρὸ τῆς διαρρήξεως τοῦ χωνευτηρίου καὶ τῆς χράνης τῆς καπνοσύριγγος Maillard, λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι κάλλιον θὰ ἐπραττεν ἀναζητῶν αὐτοὺς ἐν τῇ αἰθάλῃ τῆς καπνοδόχης ἢ ἐν τῇ τέφρᾳ — οἱ τρεῖς ἀδάμαντας ἐξήχθησαν τοῦ χωνευτηρίου ὁμοίως καὶ ἀβλαβεῖς, ὑποστάντες μόνον μικρὰν τινα τῆς ἐπιφανείας μέλανσιν, ἵτις ἠφανίσθη διὰ τριβῆς.

Τὰ ἀντιφατικὰ ταῦτα ἐξαγόμενα τῶν πειραμάτων ἐπὶ τῆς πυρακτώσεως τοῦ ἀδάμαντος ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐρμηνευθῶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ὅσον ἠγνοῦντο εἰσέτι τὰ συμβαίνοντα κατὰ τὴν καύσιν, ἅτινα ἀμέσως κατόπιν γινόμενα γνωστά, ἐπέτρεψαν τοῖς ἐνδιαφερομένοις ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὅτι τότε μόνον ὁ ἀδάμας διὰ πυρακτώσεως ἀφανίζεται, ὅταν αὐτὴν τελεῖται παρ' οὐσίαν τοῦ ἀέρος, ὅτι δὲ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ φαινόμενον τῆς ἐξαφανίσεως αὐτοῦ δὲν λαμβάνει χώραν. Ἄλλὰ ταῦτα σχετίζονται πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Lavoisier ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ H. Davy ἐν Ἄγγλιᾳ γινόμενα πειράματα, περὶ ὧν ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος ἐν τῇ προσεχεῖ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ἡρξάτο ἤδη ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ἐν τοῖς πρὸς μελέτην τῶν φαινομένων τῆς τελευταίας ὀλιχῆς τοῦ Ἡλίου ἐκλείψεως ἰδρυθεῖσι σταθμοῖς γενομένων παρατηρήσεων. Ἐπιφυλασσόμενοι κατὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόσχεσιν νὰ ἐνδιατρήσωμεν διὰ μακρῶν εἰς τὰ πορίσματα τῶν γενομένων ἐν τοῖς σταθμοῖς τούτοις παρατηρήσεων, ἄμα τῇ συμπληρώσει τῶν περὶ αὐτῶν εἰδήσεων, σημειοῦμεθα μόνον ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 5]17 ἀπριλίου τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, ὁ μὲν διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῆς πόλεως ταύτης κ. Tisserand ἀνεκοινώσατο τὰς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τούτῳ γενομένας παρατηρήσεις ὑπὸ τῶν κ. Callandreau, Boquer, Viennet, Puisieux καὶ Hamy κατὰ τὴν διὰ τοὺς Παρισίους μερικὴν ταύτην ἐκλείψιν, ἔτι δὲ τὰς ὑπὸ τῶν κ. Paul καὶ Prosper Henry γενομένας φωτογραφῆσεις τῆς ἐκλείψεως, ὁ δὲ κ. Trépiéd, διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Ἀλγερίου, ἔθα ἡ ἐκλείψις ἦτο ἐπίσης μερικὴ, τὰς ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεις

1) Κατ' ἄλλους δι' ὑαλίνων φακῶν.

καὶ φωτογραφῆσεις τοῦ φαινομένου, ὅτι ὁ κ. Bigourdan ἐτη-
λεγράφησεν ἐκ Joal ὅτι «ὁ οὐρανὸς ἦτο δυιχλόωδης· παρε-
τηρήθησαν αἱ τέσσαρες ἐπαφαί· δὲν ἐγένετο ὄρατις ὁ «Η
φαιστος», ἔτι δὲ ὅτι ὁ κ. Pickering ἐποίησατο ἐν Χιλῆ
ἀξιολόγους παρατηρήσεις σχετιζομένας ἰδίᾳ πρὸς τὸν ἡλια-
κὸν στέφανον, τελευταῖον δὲ ὅτι ὁ κ. Janssen ἐγνωστο-
ποίησε τῇ Ἀκαδημίᾳ τηλεγράφημα τοῦ εἰς ἀντικατάστα-
σιν τοῦ κ. de la Baume Pluvinel, κωλυθέντος ν' ἀναχω-
ρήσῃ ἐκ Παρισίων ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐ-
τοῦ, ἀποσταλέντος ἐν Joal κ. Pasteur, διευθυντοῦ τῆς φω-
τογραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Meudon.

Ἐν τινι μελέτῃ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς ξηρᾶς
ὁ κ. A. Oppel καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι 4 000 000
τετραγωνικῶν χμ. ἐδάφους εἶνε ἀκατοίκητα ἢ ἀδέσποτα,
13 000 000 τ. χμ. ἔχουσι ὀργάνωσιν ὀρισμένων κρα-
τῶν, ἀνερχομένων εἰς τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν τῶν 75 Τὰ πλεῖ-
στα τῶν κρατῶν τούτων ἔχουσι μικρὰν ἔκτασιν, τὰ δὲ μεί-
ζονα, 18 τὸν ἀριθμὸν, ἔχουσι ἐμβαδὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς
τὰ 0,87 τῆς ὀλικῆς τῆς ξηρᾶς ἐκτάσεως.

Ἡ Mediterranean Naturalist παρατηρεῖ ὅτι τὸ πλεῖ-
στον τῶν σημειωθέντων σεισμῶν, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ
60 0/0 τοῦ ὅλου, ἐγένετο κατὰ τοὺς 6 ψυχροτέρους μῆνας
τοῦ ἔτους, ὅτι δὲ τὸ μὲν μέγιστον αὐτῶν ἀντιστοιχεῖ εἰς
τὸν ἰανουάριον, τὸ δὲ ἐλάχιστον εἰς τὸν ἰούλιον, καὶ ὅτι
τοῦτο ἀναφέρεται καὶ γενικῶς εἰς τὸ τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ τῆς
ἐπιφανείας τῆς γῆνης σφαιρᾶς γενομένων σεισμῶν καὶ ἰδίᾳ
εἰς ἐκάστην χώραν, ὅτι δὲ τελευταῖον ἐν τῇ ζώνῃ τῆς με-
σογείου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας δεκτέ-
μων, ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον σημειωθέντων σεισμῶν
ἔχει λόγον πρὸς τὸν τῶν κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἰούνιον,
ἰούλιον καὶ αὐγούστον, ὡς ὁ 5 πρὸς τὸν 2.

Συμπληροῦντες τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ Ἐπιστημονικῇ ἡ-
μῶν Ἐπιθεωρήσει γραφέντα περὶ τῆς τελευταίας ἐκρήξεως
τῆς Αἴτνης, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦ-
θα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Bartoli γενομένην μέτρησιν τῆς θερμο-
κρασίας τῆς λάβας, ἣτις ἐξέρρευεν ἐκ τοῦ ἡφαιστείου τού-
του κατὰ τὴν ἔκρηξιν ταύτην. Μέχρις ἐσχάτων δὲν ἐγένοντο
ἀκριθεῖς μετρήσεις τῆς θερμοκρασίας τῆς τετηκυίας λά-
βας, διότι ἀφ' ἐνός μὲν αὕτη δὲν εἶνε ἐκ τῶν λίαν κοινῶν
σωμάτων, ὡς ἀπαντῶσα μόνον εἰς ὀρισμένα σημεῖα τῆς
γῆς, τὰ ἡφαιστεία, καὶ καθ' ὀρισμένας στιγμάς, τὰς ἐκ-
ρήξεις αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δὲν εἶνε πάντοτε εὐχερῆς
ἢ προσέγγισις εἰς τὸ βεῦμα τῆς διαπύρου λάβας οὐδὲ ἀκί-
νδυνος ἢ παρ' αὐτῆ διαμονή. Τὰ κωλύματα ταῦτα προίρ-
χονται ἐκ τῆς ἐντόνου ἀκτινοβολίας τοῦ βεύματος τῆς δια-

πύρου λάβας, ἣτις καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν προσέγγισιν. Εἰς
ταῦτα δὲ δεῖν νὰ προστεθῇ ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ εἰσαγάγῃ
τις ἐν αὐτῇ θερμομέτρον, διότι, καίπερ ἐν βρευτῇ οὔσα κα-
ταστάσει, παρουσιάζει ἡ λάβα τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε
πολλάκις τεμάχια σιδήρου βιπτόμενα ἐπ' αὐτῆς ἐπιπέου-
σιν ὡς τεμάχια ξύλου ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἄλλ' ὁ κ. Bartoli,
ἐπωφελοῦμενος τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης, ἡδυ-
νήθη τὰ προσεγγίσει εἰς ἀπόστασιν δύο μόνον μέτρων ἀπὸ
βεύματος τινος λάβας καὶ ἀκριθῶς εἰς σημεῖόν τι, καθ' ὃ
τοῦτο ἐξήρχετο ὑπογείου τινος σήραγγος, καὶ νὰ προβῇ εἰς
τὴν μέτρησιν τῆς θερμοκρασίας αὐτῆς διὰ τινος ὑπ' αὐτοῦ
ἐπινοηθέντος ἐπὶ τούτῳ θερμομέτρου. Ἐξαγόμενα τῆς ἐργα-
σίας ταύτης τοῦ κ. Bartoli εἶνε τὰ ἐξῆς :

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου ἀπὸ τῆς ὑπογείου σήραγ-
γος, ἡ θερμοκρασία τῆς λάβας, εἰς βῆθος 1 μ., ἦτο 10600,
9900, 9800 καὶ 9700. Τὸ αὐτὸ δὲ βεῦμα τῆς λάβας, δια-
τρέξαν 2 χμ. μετὰ ταχύτητος 80 μ. εἰς ἐκάστην ὥραν,
ἔδειξε θερμοκρασίας κατὰ 2000 περίπου ταπεινοτέρας τῶν
ἀνωτέρω σημειωθεισῶν. ἦτοι 8700, 8800 καὶ 7500.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Η ΣΑΡΡΑ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἦλθεν, ἐμάγευσε καὶ ἀπῆλθεν ἡ διαπρεπῆς τρα-
γῳδὸς Σάρρα. Εἶπομεν ἐν τῇ προτέρᾳ Ἐπιθεωρήσει
ἡμῶν τίνα τὰ πρῶτα ἔργα, ἅπερ ἀπὸ τῆς τοῦ θεά-
τρου Βέρδη σκηνῆς ἐδίδαξε καὶ τίνα προὔτιθετο
διδάξῃ, ἐν τούτοις δὲ πρῶτον ἀνεγράφετο ἡ ἀθάνατος
Ἄδρια νῆ Λεκουβρέρ (Adrienne Lecouvreur)
τῶν Scribe καὶ Legouvé. Περὶ τοῦ ἔργου δὲ τούτου
ἐγράψαμεν ἐν ταῖς τέσσαρσι πρώταις Ἐπιθεωρήσεσιν
ἡμῶν ἐπανήλθομεν δὲ ὅτε κατὰ τὸν χειμῶνα ἀπὸ
τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Βέρδη ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ
τότε ἐλλήνικου θιάσου. Ὡς εἶπομεν δὲ ἐν ταῖς πρώ-
ταις ἡμῶν ἐκείναις Ἐπιθεωρήσεσιν, τὸ τὴν διάσημον
ὑποκρίτριαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡρώϊδα ἔχον
δράμα συνετάχθη τῆς Ραχὴλ χάριν καὶ ἐδιδάχθη ὑπ'
αὐτῆς τῷ 1849. Ὅποια δὲ ἐγένετο ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς
ῆρεται ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ διαπρεποῦς κριτικοῦ
τῆς *Journal des Débats* Jules Janin Ἡ Ραχὴλ καὶ
ἡ τραγῳδία (Rachel et la tragédie), ἀνομολογεῖται
δὲ πλαγίως καὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἐπίσης διαπρεποῦς
κριτικοῦ τῆς *Revue des deux Mondes* Planche Κατόπιν
τὸ ἔργον ἐπανέλαβεν ἡ δεσποινὶς Bartet ἐν τῇ Γαλλικῇ—
Κωμῳδίᾳ κατὰ τὸ 1888, ἥτις ἐπίσης ἐδίδαξεν
αὐτὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Βιέννῃ, ἐν τῷ
θεάτρῳ τῆς Ἐκθέσεως τῆς Μουσικῆς καὶ τοῦ Θεά-
τρου καὶ εἶτα αὖθις ἐν Παρισίοις ἐν τῇ Γαλλικῇ—
Κωμῳδίᾳ. Καὶ ὅποια μὲν ἐγένετο ἡ τῆς Ραχὴλ διά-
πλασις καὶ ὅποια ἡ τῆς Bartet ἐπανάλυσις ἐγράψα-
μεν ἐπίσης, ὅποια δὲ ἡ τῆς Σάρρας περὶ τούτου νῦν
ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος. Τὸ μόνον ἐπαναλαμβάνομενον
μὴ μελοποιημένον ἔργον τοῦ ἐπιφανοῦς δραματι-
κοῦ καὶ σχολάρχου Scribe, διότι κυρίως αὐτοῦ ἐστίν,

1) Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀμφιβόλου
ὑπάρξεως μεταξὺ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Ἥλιου κείμενον
πλανήτην, ὃν ὑπόπτεισε μὲν τῷ 1859 ὁ μέγας μαθηματι-
κὸς Le Verrier, ὁ δὲ τὸ ὑπολογισμῶς, ὡς γνωστὸν, ἀνα-
καλύψας τὸν ἐξώτατον τῶν πλανητῶν Ποσειδῶνα, ἵνα οὕ-
τως ἐρμηνεύσῃ ἀνωμαλίας τινὰς παρατηρουμένας εἰς τὴν
τροχίαν τοῦ Ἑρμοῦ, διαθεθεαίωσε δὲ ὅτι εἶδεν ἐπὶ τοῦ ἡλια-
κοῦ δίσκου ὑπὸ μορφῇ κυκλικῆς μελαίνης κηλίδος ὁ ἱατρὸς
Lescarbault τὴν 14]26 μαρτίου 1859, ὃν ὁμοῦς οὐδαὶς ἕτε-
ρος μέχρι σήμερον ἠτύχησε νὰ ἴδῃ.

ἀνέλαβεν ἴσως ἡ Σάρρα, ἐξ ὧν συνάγομεν οὐδαμοῦ ἀναγνόντες τι, ἔξω τῆς Γαλλίας, διότι καὶ ὁ Gaudemar γράφων περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβέρ ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ συγχαίρει αὐτῷ ὅτι ἐπανέλαβε τὸ ἔργον, οὐδαμῶς δὲ ἀναφέρει ὅτι τὸ σκῆμα τῆς Ἀδριανῆς ὑπεδύσατο μετὰ τὴν Ραχὴλ καὶ πρὸ τῆς Bartet ἡ Σάρρα, τὸ δὲ ἔργον παρέλαβεν ἐν τῷ δραματολογίῳ αὐτοῦ ὁ Οἶκος τοῦ Μολιέρου. Ἀλλὰ πότε καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐδίδαξεν ἡ Σάρρα τὸ δράμα τοῦτο οὐδαμῶς ἐνθυμούμεθα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ σκῆματος τῆς πάλαι συναδέλφου αὐτῆς θεσπεσία ἐστὶν οἰαδίτις κἂν ἢ ἡ ὑπόδυσις αὐτῆς, διότι τὸ σκῆμα τοῦτο ἔχει πολλὰ τὰ ἀναδεικνύοντα τὰ ἔκτακτα αὐτῆς προσόντα, ἰδίᾳ τὴν φωνήν, τὴν μιμητικὴν καὶ τὴν χάριν.

Ἡ Ραχὴλ, ὡς εἵπομεν, ἠρωϊκῶν παρέστησε τὴν Ἀδριανῆν, ἡ δὲ δεσποινὶς Bartet σύγχρονον γυναικα, καὶ ἡ Σάρρα δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀντίληψιν συμφωνεῖ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει, ἀφ' ἧς ἐμφανίζεται ὡς Ρωξάνη ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Ρακίνα *Bajazet* ἐν τῷ ἔσω foyer τῆς Γαλλικῆς-Κομωδίας καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Grange-Batelière. Ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει θεατικωτάτη καὶ θαυμασιωτάτη ἐστὶν ἡ Σάρρα λέγουσα τὸν μῦθον ἢ μᾶλλον τὸ ποίημα τοῦ *La Fontaine les Deux Pigeons*. Ἀναμνησκονται πάντες αὐτοῦ, οὔτινος ἢ μὲν ἀρχὴ ἔχει οὕτω :

Deux Pigeons s'aimoient d'amour tendre :
L'un d'eux, s'ennuyant au logis,
Fut assez fou pour entreprendre
Un voyage en lointain pays.
L'autre lui dit: «Qu'allez-vous faire ?
Voulez-vous quitter votre frère ?
L'absence est le plus grand des maux.

τὸ δὲ τέλος :

Hélas ! quand reviendront de semblables moments !
Faut-il que tant d'objets si doux et si charmants
Me laissent vivre au gré de mon âme inquiète !
Ah ! si mon cœur osoit encor se renflammer !
Ne sentirai-je plus de charme qui m'arrête ?
Ai-je passé le temps d'aimer ?

Τὸ ποίημα τοῦτο εἶπεν ἡ Σάρρα φέρουσα ὠραίαν, καίτοι οὐχὶ τὴν συνήθη, ἥτις καθ' ἃ διεβεβαίωσατο ἡμᾶς συναδέλφος αὐτῆς εἶνε θαυμασία, στολὴν Ρωξάνης καὶ τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι ἐπακουμβῶσα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆ ἠρωϊκοῦ Μαυρικίου κόμπτος τῆς Σαξωνίας. Ἡ ἀρμονικὴ τῆς διασῆμου τραγοῦ καὶ καθαρὰ χρυσὴ φωνὴ συνενουμένη τῇ καλλιτεχνίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ πλαστικωτάτῃ στάσει ἀληθῶς ἐγοήτευεν. Ἀληθές ὅτι αἱ κινήσεις καὶ στάσεις αὐτῆς μεγίστην ἐνέχουσι χάριν καὶ πλαστικὰ τυγχάνουσιν οὐδαί. Ἡ τὴν γλυφίδα καὶ τὸν χρωστῆρα χειρισμένη οἰνεὶ ἐκ Μουσειῶν ἀντιγράψουσα παρίστανει ἔργα τέχνης ἐν ἐκείνοις ἀποκείμενα, ἀποπνέοντα δὲ ἑλληνικὴν χάριν καὶ τελειότητα.

Γραφικωτάτη δ' ἦν ἡ Σάρρα ὅτε εἰσῆρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁδοῦ Grange-Batelière, φέρουσα μέλαιναν καλύπτραν, ἀλλ' ἔνθα ἀναδεικνύεται αὖθις ἡ τραγῶδός ἐστιν ἡ τετάρτη πράξις, καθ' ἣν συναντῶνται ἡ Ἀδριανῆ καὶ ἡ κόμπτος de Bouillon, ἡ ἀντιζήλος,

ἐρώσα τοῦ Μαυρικίου ὑπὲρ οὗ μανιώδη ἔτρεφεν ἔρωτα ἡ Ἀδριανῆ, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς ἐπώλησεν αὐτοῦ χάριν. Παρακληθεῖσα ἡ Λεκουβέρ νὰ εἴπῃ στίχους τινάς, ἀποδέχεται τὴν γενομένην αὐτῇ πρότασιν ὅπως εἴπῃ ἐκ τῆς Φαίδρας τοῦ Ρακίνα. Καὶ λοιπὸν ἀπαγγέλλει τοὺς ἐξῆς στίχους ἐκ τῆς τρίτης σκηνῆς τῆς τρίτης πράξεως τῆς βακινείου τραγωδίας :

ΦΑΙΔΡΑ

Juste ciel ! qu'ai-je fait aujourd'hui !
Mon époux va paraître, et son fils avec lui !
Je verrai le témoin de ma flamme adultère
Observer de quel front j'ose aborder son père,
Le cœur gros de soupirs qu'il n'a point écoutés,
L'œil humide de pleurs par l'ingrat rebutés !
Penses-tu que, sensible à l'honneur de Thésée.
Il lui cache l'ardeur dont je suis embrasée ?
Laissera-t-il trahir et son père et son roi ?
Pourra-t-il contenir l'horreur qu'il a pour moi ?
Il se tairoit en vain : je sais mes perfidies,
Enone, et ne suis point de ces femmes hardies
Qui, goûtant dans le crime une tranquille paix,
Ont su se faire un front qui ne rougit jamais.

Τοὺς στίχους τούτους οὕτω μετέφρασεν ὁ μακαρίτης Ἰάκωβος Ρ. Ραγκαβῆς :

Τί ἐτόλμησα ! ὦ τί φρικώδης ὦρα !
Τὸν ἄνδρα μου θεὲ νὰ ἰδῶ μὲ τὸν υἱόν του τώρα.
Θεὲ νὰ ἰδῶ τὸν μάρτυρα τῆς ἀναίδου φλογός μου,
Νὰ βλέπῃ πῶς θεὲ νὰ φερθῶ πλησίον τοῦ ἀνδρός μου,
Μὲ στεναγμούς εἰς τὴν ψυχὴν σκληρῶς ἀπεριμμήνους
Μὲ ὀρθαλοὺς δακρύνοντας καὶ περιφρονημένους.
Νομίζει πῶς τὴν τοῦ πατρὸς τιμὴν διὰ νὰ σώσῃ,
Τὴν φλόγα μου τὴν ἄσβεστον δὲν θέλει φανερώσει ;
Πατὴρ καὶ βασιλείως του προδότης θεὲ νὰ γίνῃ ;
Τὸ μῖσός του τὸ κατ' ἐμοῦ ἀπόκρυπον θὰ μείνῃ,
Καὶ ἂν τὸ κρύψῃ, τί καρπὸς ἀπὸ τὴν σιωπῆν του ;
Δὲν ἐγεννήθη φύσεως τοσοῦτον ἀναί-
[σχύντου,
Ὡστε εἰς βίον ἄσημον διάγουσ' ἀκόλαστος,
Νὰ ἰμαρτάνω ἀναίδῶς καὶ ἀνευθυνίστως.

Τοιαύτη ἡ μετάφρασις, ἥτις ὅμως πολὺ ἀφαιρεῖται τῆς δυνάμεως τοῦ κειμένου καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς παραλείψεως τοῦ ἐπιτατικοῦ *jamais*. Ἡ ἀπαγγελία τούτου ὑπὸ τῆς Σάρρας ἦν ἀληθῆς κεραυνὸς ἐκσφενδονισθεὶς κατὰ τῆς ἀντιζήλου. Καὶ ἡ μιμητικὴ ἐνταῦθα εἰδεικνυε τὴν ἔσοχον τραγοῦ.

Τέλος ἔρχεται ἡ πέμπτη καὶ τελευταία πράξις, ἥτις ἐστὶ διαρκῆς ἀγωνία δολιχτηριασθεϊσῆς, ἀτελεύτητος οἰνεὶ θάνατος. Τὴν πράξιν ταύτην ἐξετέλεσε μετὰ δυνάμεως ἀληθῶς, ἴσως μετὰ τῆς αὐτῆς μετ' ἧς καὶ ἡ Ραχὴλ, καθ' ἃ περιγράφει αὐτὴν ὁ Janin. Ἄ ! παρατηρῶν τις τὴν Σάρραν ἐβλεπεν ὅτι πράγματι πάσχει· οἱ ἀναπαλωμοὶ τοῦ στήθους, τὸ ἐρυθρῆμα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν καὶ ἡ ἐκδηλουμένη ἐφίδρωσις, αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς εἰδεικνυσαν τοῦτο, καταφανῆς δ' ἐγίνετο ἡ φλόξ ἥτις ἔκαie τὸ στήθος αὐτῆς, τὸ δολιχτηριον ὅπερ ἐξηπλώθη ἐν τοῖς πνεύμοσιν αὐτῆς εἰσπνευσθῆς αὐτὸ διὰ τῆς ἐπαράτου ἀνοηδοσύνης. Ἡ τοιαύτη δὲ παράστα

οις τοῦ πάθους δικαιοὶ ἡμᾶς ἐφ' οἷς ἐγράψαμεν ὅτε ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Βέρδν ἐλλνιστὶ ἐδιδάχθη, ἀποκρούει δὲ πᾶσαν ἄλλην παράστασιν. Ἡ Σάρρα ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει ἦτο ἀληθῶς ἀμίμητος.

Σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι σκηναὶ τινες τοῦ δράματος ἦσαν τροποποιημέναι ἢ καὶ ἀποκεκομμέναι.

Μετὰ τὴν Ἀδριανὴν Λεκουδρέρ, τῇ παρσκευῇ, ἡ Σάρρα ἐδίδασκε τὸν *Maître de Forges* τοῦ Georges Ohnet, περὶ οὗ πολλακίς ἐγένετο λόγος ἐν προτέροις ἡμῶν Ἐπιθεωρήσεσι καὶ ἐν ᾧ ὑπεδύετο τὸ σκῆμα τῆς Claire.

Τῷ δὲ σαθβάτῳ ἐδίδασκε τὴν *Francillon*, ριέσε εἰς πράξεις 3 τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, διδαχθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμωδίας κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1887, ἐπαναληφθὲν δ' ἐν αὐτῇ ἐξάκις καὶ ἑκατόν, διαπλασάσθη τὸν χαρακτήρα τῆς *Francillon* τῆς δεσποινίδος Bartet. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ διαπρεποῦς ἀκαδημαϊκοῦ καὶ συγγραφέως κρίνεται ἐκ τῶν καλλίστων, τερπινοτάτων καὶ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων, διότι τὰ πρόσωπα ἐν αὐτῷ εἶδιν οὐχὶ νευρόσπαστα, ἀλλὰ ζῶντα πλάσματα, ὁμιλοῦντα αὐτῶν χάριν. Τέρπουσι δὲ ἐπὶ τρεῖς ὥρας τοὺς ἀκροατὰς ἀνευ κόπου. Τὸ ἔργον ἐν γένει ἔχει πολλὰς ὀραιότητας. Θεωρία ἐκ τοῦ ἔργου κοινωνικαὶ πολλαὶ ἐκπληγάζουσιν, ἀλλ' ἡ ἀνάλυσις αὐτῶν ὡς καὶ ἡ τοῦ δράματος θὰ ἐμύκνυε λίαν τὴν δραματικὴν ταύτην Ἐπιθεωρήσιν. Περὶ τῆς ὑποδύσεως τοῦ σκῆματος τῆς *Francillon* ὑπὸ τῆς Σάρρας οὐδὲν δυνάμεθα εἰπεῖν, ἄτε μὴ ἀκούσαντες αὐτῆς.

Τελευταίαν δὲ καὶ ἀποχαιρετισμοῦ παράστασιν ἔδωκεν ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδν τὴν *Frou-Frou*, ἔργον τοῦ Meilhac καὶ Halévy, διδαχθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸ ἔτος 1869, ἐπαναληφθὲν δὲ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμωδίας. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν πράξεων κωμωδίας, ὧν ἡ πρῶτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόλογος, καὶ δύο *melodrame*, προυκάλεσεν ἐκάστοτε ποικίλας κρίσεις, ἀλλὰς μὲν εὐνοὺς αὐτῷ ἄλλας δὲ δυσμενεῖς. Τὸ ὄνομα *Frou-Frou* δὲν εἶνε κυρίας ὄνομα ἀλλὰ προσωνυμία κόρης ἀνδρὸς τῶν διασκεδάσεων ὀνομαζομένης δεσποινίδος *Gilberte*. Αὕτη ἦν ἐλαφρὰ καὶ ῥέπουσα πρὸς τὰς διασκεδάσεις, εἶχε δὲ ἀδελφὴν ὀνομαζομένην *Louise*, ἣτις ὅλως ἀντιθέτου ἦν χαρακτήρος τῇ ἀδελφῇ, ἐκπροσωπούσα τὴν φρόνησιν, θυσιάζει δὲ τὸν ἔρωτα αὐτῆς, τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς χάριν τοῦ ἀδελφῆς. Ἡ *Frou-Frou* ὑπανδρεύεται τὸν *Sartoris*, ἄνδρα σοδαρόν, καίτοι ἡ καρδία αὐτῆς ἐκλίνει πρὸς ἕτερον τὸν *de Valréas*. Ζηλοτυπεῖ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ἐνεκα τοῦ πάλαι ἔρωτος ἐκείνης πρὸς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, οὐδαμῶς δ' ὀκνεῖ νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο καὶ φανερώς εἰπὴ τῇ *Louise*: «*Tu m'as pris ma maison, mon enfant, mon mari eh bien! garde tout*». Φεύγει δὲ μὴδὲν εἰποῦσα ποῖ ἀπέρχεται. Μεταβαίνει πρὸς συνάντησιν τοῦ *de Valréas* εἰς Βενετίαν. Ἀκολουθεῖ αὐτῇ ὁ σύζυγος αὐτῆς, φονεὺς τὸν ἐραστὴν ἐν μοναχίῳ. Μετὰ τινὰς μῆνας ἡ *Frou-Frou* ἀποθνήσκει ὑπὸ μαρασμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ συζύγου, παρόντων τοῦ πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ τέκνου αὐτῆς, συγχωρομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου.

Ὁ θάνατος τῆς *Frou-Frou*, ὡς ἀνεγράφη, δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἀρχικὸν χαρακτήρα αὐτῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ πρῶτη ἐντύπωσις τῆς κριτικῆς τοῦ *de Saffres* οὐδαμῶς ὑπῆρξεν εὐνοὺς, ἀνωμολόγηται ὅμως ὅτι τὸ ἔργον κέκτῃται καὶ ἀρετὰς. Λυπούμεθα ὅτι δὲν ἔχομεν πρόχειρον τὴν κριτικὴν τοῦ *Sarcey*, ἣν πέρυσιν ἔγραψε περὶ τοῦ ἔργου, ὅπως μεταγράψωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα.

Τοῦτο ἦν τὸ ἔργον ὅπερ ἡ Σάρρα τελευταῖον ἐδίδαξεν ὑποδυσάμενη τὸ σκῆμα τῆς *Frou-Frou* ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδν, καθ' ὃ ἄβηθονα προσνέχθησαν αὐτῇ ἄνθη χειροκροτήματα δὲ καὶ ἐπευφημιαὶ τοῦ ἀκροατηρίου ἀπέδειξαν τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτοῦ.

Τῇ ἐπιούσῃ δευτέρῃ ἀπῆλθεν αὕτη εἰς Ἀθήνας, ἐν αἷς τρία ἢ τέσσαρα διδάξει ἔργα. Ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος ἀπελεύσεται εἰς Μασσαλίαν, ἐν ἣ ἐπίσης τρεῖς ἕως τέσσαρας θὰ δώσῃ παραστάσεις καὶ εἶτα θὰ διαπλεύσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς τὴν Βραζιλίαν.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς ἐκ Βρασιλίας εἰς Παρίσιος διδάξει, ὡς εἴπομεν, ἐν τῷ *Vaudeville*. Συμβόλαιον ὅμως μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ θεάτρου τούτου καὶ αὐτῆς οὐδὲν ὑπεγράφη. Ἀπλῆ συνεννόησις ὑπάρχει.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὸ πολιτικὸν γεγονός τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ ἀποτελεῖ ἀναντιρροῦτος ἡ διεξαγωγὴ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ πρὸς συγκρότησιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐκλογῶν. Τὸ γεγονός ταύτην ἔχει τὴν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα σχετικῶς πρὸς τὴν διεθνῆ πολιτικὴν κατάστασιν, ὅτι σκοπὸς τῆς συγκλήσεως τοῦ Σώματος εἶνε ἡ ὑποβολὴ εἰς αὐτὸ τῶν ὑπὸ τῆς τακτικῆς Σοβράνις ἐπιψηφισθεισῶν ἴδῃ, ὡς γνωστόν, τροποποιήσεων, ἃς ὁ κ. Σταμπούλωφ ἐπῆνεγκεν ἐπὶ τοῦ συντάγματος τῆς χώρας, ὅπως καταστήσῃ τῷ πρίγκιπι Φερδινάνδῳ δυνατὸν τὸν γάμον μετὰ τῆς προσφιλοῦς τῆς καρδίας αὐτοῦ βουρβωνίδος πριγκπισσῆς, γάμον δὲ ὃν ὁ πάπας κατ' οὐδένα τρόπον ἐνόει νὰ ἐπιτρέψῃ, ἂν μὴ μετεβάλλετο τὸ ἄρθρον, τὸ ἐπιβάλλον εἰς τὰ τέκνα τοῦ ἡγεμόνος τὸ ὀρθόδοξον δόγμα. Αἱ ἐκλογαὶ λοιπὸν τῶν μελῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ταύτης διεξήχθησαν κατὰ τὴν παρελθούσαν κυριακὴν, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ αὐτῶν ἀπέβη ὅποσον ἀνέμνε πᾶς γινώσκων τὴν δικτατορικὴν ἀρχὴν, ἣν ὁ κ. Σταμπούλωφ ἐνασκει ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, καὶ τὴν ἐμπειρίαν, ἣν ἐκτήσατο περὶ τὴν συγκρότησιν ἔθνικῶν ἀντιπροσωπειῶν, νίκη δὴλαδὴ καὶ νίκη κραταιὰ τῆς κυβερνητικῆς μερίδος, ἣτις, ὡς εὐχερῶς ἐννοεῖται, δὲν παρέλιπε τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ὀργάνωσιν λαϊκῶν ἐκδηλώσεων χαρᾶς ἐπὶ τῷ θριάμβῳ ὑπουργῶν μὴ ὀκνησάντων νὰ παρίδωσι τὸ θρησκευτικὸν τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ αἶσθημα χάριν τῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας ἀρχῆς, συνημμένων ἀναποσπάστως τῇ ἐκπληρώσει τῶν νυμφευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ Κοβουργίδου πρίγκιπος. Ἀλλὰ καὶ

περὶ τῆς ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τύχης τῶν συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ κ. Σταμπούλωφ, καίτοι πάντοτε ὑφίσταται ἡ περίπτωση τοῦ ἀπροόπτου, ἐλάχιστα δύνатаι τις ν' ἀμφισβῆλη, ὅτε τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πιθανώτατα μελλούσης ἀσυζητητῆ σχεδὸν νὰ κυρώσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς Σοβράνιε, εὐπειθεστάτης γενομένης πρὸς τὰ ἐντάλματα τῆς κυβερνήσεως· πάντοτε ὅμως παραμένει ἀπαραμειώτος ἡ ἀλήθεια, ὅτι οἱ περαιτέρω τῶν τοιούτων κατὰ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος θριάμβων καρποὶ δὲν ἀποβαίνοσι πάντοτε τοσοῦτον τοῖς τροπαιοφόροις εὐχυνμοῖς, ὅσον ἡδεῖα αὐτοῖς γίνεται ἡ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ θριάμβου ἡδονή. Ἡ νέα αὕτη τοῦ ὑπάτου τῶν συμβούλων τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου νίκη εἶνε νίκη καταγομένη κατὰ τῆς κρατούσης θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῆς χώρας, ἥτις ἀναμφισβῶτως ἀναμνησθῆσεται ποτε τῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπισκοτησάντων τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ὥστε αὐτὸ αὐταῖς χερσὶ νὰ κατανέγκῃ τὸ καίριον τοῦτο καθ' ἑαυτοῦ τραῦμα. — Ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἐπανόδου τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου μετὰ τῆς Βουρβωνίδος νύμφης αὐτοῦ, αὕτη ἐγένετο διὰ τῆς Ἑλλάδος ἀνευ μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς οὕτω ζωηρῶς ἀλλὰ μάτην ποθηθείσης.

Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν τέλος πάντων τὴν ὀριστικὴν συγκρότησιν καὶ τετάρτου μὲν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, πέμπτου δὲ τῆς Βουλῆς κόμματος, Προοδευτικοῦ ὀνομασθέντος, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν δὲ τοῦ πρώην ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ὑπουργοῦ κ. Καραπάνου τιθεμένου. Τὸ πρόγραμμα τῆς νέας ταύτης πολιτικῆς μερίδος, ἥς ὁ σχηματισμὸς μέλλει κατ' ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ καὶ ἄλλα προσκόμματα εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀπολύτως δεομένην ἀντιπολιτεύσεως ἰσχυρᾶς καὶ ἀξιοπρεπεῦς, ἥς ἡ ὑπαρξίς εἶνε ἀδύνατος, ἐφ' ὅσον κρατεῖ ἢ ἀπὸ τινος καταλαβοῦσα τοὺς ἐξέχοντας τῶν ἐλλήνων πολιτευστῶν μανία τῆς εἰς ἀρχηγούς κόμματος ἀναρρόσεως αὐτῶν, μανία κατετέμνουσα τὰς δυνάμεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἀνίκανον αὐτὴν καθιστῶσα πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ προσήκοντος καὶ ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν πράξεων, μονονομικὸν ἀδύνατον δὲ κινδυνεύουσα νὰ καταστήσῃ τὴν ὑφ' ἐνός τῶν κομμάτων τούτων συγκρότησιν ποτε παγίας κυβερνήσεως, τὸ πρόγραμμα, λέγομεν, τῆς νέας ταύτης μερίδος οὕτω ἐδημοσιεύθη· αἱ ὑγιεῖς ὅμως ἀρχαί, ἐφ' ὧν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καίριοις, ἐπιδόξῳ, φαίνεται, τοῦ νέου ἡγέτου ὀργάνῳ, ἀναγραφόμενα, ἐρείδεται, ἀναμνηστικῶσι κατὰ τι τὰς περὶ συμβιβασμοῦ πρὸς τοὺς πιστωτὰς τοῦ κράτους ἀρχάς, ἀς πολλὰκις ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὡς μόνην ἀγκυραν σωτηρίας ἀνέπτυξεν ὁ κ. Καραπάνος· ἐν τούτοις πρὶν ἢ ἰδωμεν ἐπισήμως ἐν τῷ προγράμματι ἀναγραφόμενας τὰς ἀρχὰς ταύτας, δὲν σπεύδομεν νὰ καλέσωμεν τὸ νεότεκτον κόμμα Κόμμα τῆς Χρῆσεως. — Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπολιτεὺσις ἐξακολουθεῖ διὰ τὰς ὑπὸ φρενοβλαβῶν τινῶν φίλων αὐτῆς ὀργανουμένης γελοίας ἀλλὰ καὶ μυσαρᾶς ἐνίοτε ἐκδηλώσεις δυσσεβείας παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς ἥκιστα εὐμενῆ πρὸς αὐτὴν σχόλια. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι οἱ ἡγέται τινῶν τῶν μερίδων αὐτῆς ἐπ' ἀλλήλους ἐπιρρίπτουσι τὴν πρωτο-

βουλίαν καὶ τὴν εὐθύνην ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν κωλύει τὴν παρατήρησιν ὅτι, εἰ ὄντως ἀπέστεργον τὴν διὰ τοιούτων μέσων καταπολέμησιν τῆς κυβερνήσεως, ἠδύνατο ἐγκαίρας νὰ διακωλύσῃ τὰ μωρὰ ἐκεῖνα ἔργα ἢ, ἀρξαμένων, ν' ἀνακόψῃ τὴν περαιτέρω ἐξακολουθήσιν αὐτῶν. — Τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ δανείου ἔληξε. Τῆ παρελθούσῃ παρασκευῆ, ἐπετείῳ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὑπεγράφη ἐν Λονδίῳ κατὰ τὰ θετικῶς βεβαιούμενα ἢ σχετικῆ σύμβασις, πιθανώτατα δὲ περὶ τὰ μέσα ματοῦ ἐκδίδεται τὸ δάνειον εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν. Οὕτως αἶρεται μία τῶν κυριωτάτων δυσχερειῶν ἀπὸ τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἔργου τοῦ κ. Τρικούπη.

Ἐν Σερβίᾳ τὰ περὶ ἐνσκήψεως οὕτω προῶως ὑπουργικῆς κρίσεως τηλεγραφηθέντα ἀπεδείχθησαν ὑπερβολαί, εἰς ἀς παρέσχεν ἀφορμὴν ἡ ὑφ' ἐνός τῶν πρώην ριζοσπαστικῶν δημάρχων κατάληψις αὐτῆς τῆς ἀρχῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ νέα κατάστασις αὐτοῦ παγιοῦται ἐν γαλήνῃ, φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αἱ τῆς νέας Σκουψίνας ἐκλογαὶ θὰ διεξαχθῶσιν ἀνευ σοβαρῶν ἐπεισοδίων διὰ τὴν εἰς τὴν προτέραν ἀσθένειαν ἐπάνοδον τῶν φιλελευθέρων, ὧν ὁ ἡγέτης, ὁ ἐν πραγματικῶσι δεινὸς κ. Ρίστιτς, δηλοῖ ὅτι ἀποχωρεῖ τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς, ἐπανερχόμενος εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἱστορικᾶς μελέτας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τετραετίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος ἀπεσπάσθη, ἐξ οὗ δὲ μόνον ἀπαντήσεις τινὲς πρὸς τὰς διὰ φυλλαδίων ὑπὸ πολιτικῶν ἀντιπάλων διατυπωθείσας κατ' αὐτοῦ μομφὰς ὑπολείπονται αὐτῷ. — Ἡ βασιλομήτωρ εὐρίσκειται ἤδη ἐν Ρουμανίᾳ, μετὰ βραχείαν δ' αὐτόθι διατριβὴν ποιεῖται τὴν εἰς Βελιγράδιον κάθοδον αὐτῆς, γεννησομένην πιθανώτατα γόνιμον εἰς συγκινήσεις τῷ σερβικῷ λαῷ, ὃς μετὰ θλίψεως εἶδε τὰ κατὰ τῆς λατρευομένης ὑπ' αὐτοῦ βασιλίσσης ληφθέντα ἐξ ἀνάγκης μέτρα. Ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τῆς εἰσόδου αὐτῆς εἰς Σερβίαν νέαν προσλαμβάνει ἐνίσχυσιν ἡ ρωσικὴ ἐπιρροή, ἐνίσχυσιν, ἥς ἄλλο τεκμήριον ἀποτελεῖ ὁ διορισμὸς τοῦ πρώην προέδρου τῆς Σκουψίνας καὶ θερμοῦ τῆς ρωσικῆς φιλίας θιασώτου κ. Πάσιτς ὡς προέδρου ἐν Πετροουπόλει.

Ἡ ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως ἐφεσιβλήτης τῆς ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου Ἰαλομίτης ἀποδείκνυσι τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐμμένοντας ἐν τῇ ἐπὶ τῶν περιουσιῶν Ζάππα πλεονεκτικῇ αὐτῶν πολιτικῇ, μὴ ἐπαγγελλομένη ταχεῖαν καὶ εὐχερῆ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων. — Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα τὸ ρουμανικὸν ὑπουργεῖον παρὰ τὴν διεξαγομένην κατ' αὐτοῦ ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς τοῦ κοινοβουλίου κραταῖαν ἀντιπολιτευσιν χωρεῖ ἐπὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν νομοσχεδίων αὐτοῦ, ὧν τινὰ ἱκανοὺς εἰσάγουσι φορολογικὸς καὶ κοινωνικοὺς νεωτερισμοὺς.

Ἐκ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν θεμάτων ἐπισηχόλησαν ἰδίᾳ τοὺς πολιτικολογοῦντας κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα τὰ κατὰ τὴν συνέντευξιν Γουλιέλμου καὶ πάπα ἀνταλλαγέντα, ἡ μελετωμένη συνέντευξις Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', τὸ πολυθρόνητον στρατιωτικὸν νομοσχέδιον τοῦ κ. Καπίθν μετὰ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀντισημίτου Ἀλδάρδου καὶ

των περι ἀντισημιτισμοῦ δηλώσεων τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ, ἢ περι διαπραγματεύσεων μετὰ τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν πρότασις τοῦ βασιλέως τῆς Δαχομίας, ἢ θέσις τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου τοῦ κ. Γλάδστοντος καὶ ἡ παραχώρησις αὐτονομίας τῇ δανικῇ νήσῳ Ἴσλανδία. — Τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου καὶ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Π' κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν συνέντευξιν ρηθέντα ἐξακολουθοῦσιν ὄντα κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ πέπλου τοῦ μυστηρίου, οὐδενός, ὡς γνωστόν, τρίτου προσώπου παρόντος κατ' αὐτὴν οὐχ ἦτον, ἂν παράσχωμεν πίστιν τινὰ εἰς τὰ διαθρυλλούμενα, φαίνεται ὅτι ὑπὸ τῶν δύο σεπτῶν προσώπων κοινωνικὰ μᾶλλον ἢ πολιτικὰ θέματα συνεζητήθησαν. Ἡ ἐν Γερμανίᾳ θέσις τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σοσιαλισμοῦ μετὰ τῆς τραχείας τῶν ριζοσπαστικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν ἐφαρμογῆς κατηνάλωσε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦ μὲν πάπα ἐκφράσαντος τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ τὴν λύπην, ἣν προσεβίβει αὐτῷ ἡ τραχεῖα τροπὴ τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος, τοῦ δὲ αὐτοκράτορος ὑπομνήσαντος ὅσα ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν ζητημάτων τούτων ἐπραξεν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλεύσεως αὐτοῦ. Πολιτικὴν χροιάν ἔλαβεν ὁ λόγος, ὅτε ὁ πάπας εἶπεν ὅτι εὐνοεῖ μὲν ὑπερβαλλόντως τὸ μοναρχικὸν πολίτευμα, πλήρη ὅμως παρέχει ὡσαύτως τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν χώραν, ἐν ἣ βλέπει ὀριστικῶς παγιούμενον πολίτευμα διάφορον τοῦ μοναρχικοῦ. Ἡ ἀπροκάλυπτος αὐτῇ ὁμολογία τῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν φιλικῆς πολιτικῆς τοῦ Βατικανοῦ βεβαίως δὲν εἶχε τι τὸ λίαν τερπνὸν παρὰ τῷ ἡγήτῃ τῆς τριπλῆς συμμαχίας. — Ὡς πρὸς τὴν μελετωμένην καὶ ποθουμένην ὑπὸ τῶν ἐν Βιέννῃ συνέντευξιν τῶν αὐτοκρατόρων Αὐστρίας καὶ Ρωσίας, ἐπικυροῖ ἢ περὶ ταύτης εἰδησις τὰ συμπεράσματα, ἅτινα διευτυπώθησαν ἐκ τῆς ἐπίσης παρασκευαζομένης συνεντεύξεως τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου καὶ τοῦ τσάρου καὶ τῶν περι ἀνανεώσεως τῆς τριπλῆς συμμαχίας δηλώσεων τοῦ κόμητος Καπρίνη, ἀποτελούσα μίαν ἐπι ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ περὶ τὸν εἰρηνικὸν σύνδεσμον ἤρξαντο βαρύτερον αἰσθανόμενοι τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου, δι' ἧς τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐπιδιώκουσι. Γνωστὸν ἄλλως τε ὅτι ἡ Αὐστρουγγαρία, ἔχουσα ἐπὶ πλεον τοὺς ἐσωτερικοὺς αὐτῆς φυλετικούς ἀγῶνας, δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμῇ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων συμμαχῶν τὴν μεταβολὴν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως. — Ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον τοῦ κ. Καπρίνη, τοῦτο ταλαντεύεται μετὰ τῆς ζωῆς καὶ θανάτου, ὅτε μὲν ὡς ὀριστικῶς ἀποτυχούσης τῆς συνεννοήσεως τοῦ καθολικοῦ Κέντρου καὶ ὡς ἐπικειμένης τῆς διαλύσεως τοῦ κοινοβουλίου ἀγγελλομένης, ὅτε δὲ νέων ἐλπίδων προβαλλουσῶν περὶ τοῦ δυνατοῦ εἶναι τῆς συνεννοήσεως. Ἀμφίβολον ὡσαύτως ὅτι αἱ νέαι πρὸ τῶν ἡγετῶν τῶν μερίδων δηλώσεις τοῦ ἀρχικαγκελαρίου, κηρύξαντος ὅτι οὐδεὶς τῶν γερμανῶν στρατηγῶν θὰ ἀνελάμβανε μετ' ἐλπίδος νίκης τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δύο ἐπαρχιῶν μετὰ τοῦ παρόντος καταστατικοῦ τοῦ στρατοῦ, ὅτι δὲ, ἂν μὴ τὸ νομοσχέδιον ἐπιψηφισθῇ, τὸ κοινοβούλιον διαλυθήσεται, θὰ ἐπενέγκῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. — Ὁ ἀντισημιτισμὸς δὲ, δεινὸς τῆς Γερμανίας πολέμιος, ἀπειλῶν τὴν βιομηχανικὴν, ἐμ-

πορικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κράτους διὰ τὸ μέγα πρόσωπον, ὅπερ ἐν αὐτῷ διαδραματίζει τὸ ἰσραηλιτικὸν στοιχεῖον, ὅστις δὲ παρὰ τῷ διαδοχῆτῳ Ἀλδάρδῳ εὗρεν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τὸν φανατικώτατον ζηλωτὴν αὐτοῦ, μὴ ὀκνήσαντα νὰ ἐκτοξεύσῃ τὰς βαρυτάτας συκοφαντίας ἐναντίον μελῶν τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ καὶ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὡς δωροδοκηθέντων δῆθεν ὑπὸ τοῦ ἑβραίου διευθυντοῦ τοῦ ἐργοστασίου Λαίβε, ἐν ᾧ κατεσκευάσθησαν πλημμελῶς τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παραγγελθέντα ὄπλα, ὁ ἀντισημιτισμὸς, λέγομεν, ὑπέστη κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀρετὰ σφοδρὸν τραῦμα, πασῶν τῶν σκευωριῶν τοῦ εἰρημένου Ἀλδάρδου ἀγόνων ἀποβασῶν, τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ κοινοβούλιον ὑποβληθέντων ἐγγράφων ὡς ἀποδεικτικῶν τῆς ἐνοχῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταγγελλομένων κηρυχθέντων ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς ὡς οὐδὲν μαρτυρούντων κατὰ τῶν συκοφαντουμένων προσώπων καὶ τέλος τοῦ σκανδαλώδους τούτου ζητήματος, τοῦ σπουδαίως ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐπασχολήσαντος τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους καὶ τὴν κυβερνήσιν αὐτοῦ, κηρυχθέντος ὡς λήξαντος. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀποτυχία αὕτη θὰ περιστείλῃ τοὺς θιασώτας τῶν ὀπισθοδρομικῶν τοῦ ἀντισημιτισμοῦ ἰδεῶν, ἐν οἷς κατατακτέον κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὸν πρίγκιπα Βίσμαρκ, ἐν τινι συνεντεύξει αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντα, προτείναντα δὲ τὴν ἄρσιν τοῦ ἀπὸ τῆς προοιούσης κραταιώσεως τῆς ἰσραηλιτικῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐπιρροῆς κινδύνου διὰ τῆς «κράσεως τῶν φυλῶν», ἥτοι διὰ τῆς γερμανοποιήσεως τῶν ἑβραίων. — Ἡ λήξασα ἐδόμοις ἐσημείωσε σπουδαῖον γεγονός ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἱστορίας, τὴν περὶ τὴν λήξιν ἀφίξις τοῦ μακροῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἀγῶνος τῶν Γάλλων πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Δαχομαίων, οὐ μικρὰ πράγματα παρασχόντα τῇ Δημοκρατίᾳ παρά τὰς κραταιὰς καὶ νικηφόρους κατ' αὐτοῦ μάχας τοῦ στρατηγοῦ Δῶδ. Ἡ κατάστασις εἰς τοσοῦτον σοβαρότητος εἶχε προαχθῆ, ὥστε ἡ γαλλικὴ κυβερνήσις προσεκάλεσεν εἰς Παρίσιον τὸν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἡγούμενον στρατηγόν, ὅπως συνδιαδικεθῆ αὐτῷ περὶ τῶν καταλλοιότατων πρὸς ὀριστικὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν δυσχερειῶν μέσων, ἀλλ' ἰδοὺ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ στρατηγοῦ τηλεγραφεῖται εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσάν ἢ εἰς τὰς γαλλικὰς ἀρχὰς πρότασις τοῦ ἀφρικανοῦ ἡγεμόνος περὶ διαπραγματεύσεων, πρότασις, ἣν ἡ γαλλικὴ κυβερνήσις ἐδέξατο ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ διαπραγματευθῇ ἀμέσως μετὰ τοῦ Μπεχανζέν, ᾧ ἐπέτρεψε νὰ μεταβῇ εἰς Ἄβοιμην. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ συνεννόησις εὐχερῶς ἐπιτευχθήσεται, πεισθέντος ἤδη τοῦ Μπεχανζέν ὅτι ἀδύνατος τυγχάνει αὐτῷ ἢ περαιτέρω μετ' ἐλπίδος εὐτυχοῦς ἐκβάσεως ἐξακολουθήσει τῶν ἀγῶνος, ὅτι δὲ οὕτω προσεχῶς ἡ Γαλλία ἀπαλλάσσεται τελείως ἀπὸ ὄχλητος περιστάσεως. — Τὸ ζήτημα τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας εὐρίσκειται ἐν τῷ αὐτῷ περίπῳ σημείῳ ἀντὶ τούτου ὅμως ἔχομεν συντελεσθῆσιν ἤδη ἀνευ πατάγου καὶ ἰκλονισμοῦ ἰσραηλιτικῆς αὐτονομίας. Ἄπὸ τῆς 2011 προσεχούσης ἀγούστου ἢ ἀπὸ τοῦ δανικοῦ κράτους ἐξαρτωμένη καὶ τὸ βορειοδυτικώτατον πέρασ τῆς Εὐρώπης κατέχουσα μεγαλόνησος Ἴσλανδία, εὐτυχε-

στέρα τῆς πρὸς νότον καὶ ἀπέναντι αὐτῆς Ἰρλανδίας, ἀρχεται ἀπολαύουσα τῶν ἀγαθῶν νέου συντάγματος, παραχωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ. Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦτο ἡ νῆσος προσκτᾶται ἰδίαν ἐσωτερικὴν νομοθεσίαν, θεσπιζομένην μὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐθνικῆς τῆς νήσου συνελεύσεως, ἀποτελουμένης ἐκ 36 μελῶν, ὧν τὰ μὲν 30, τὴν Βουλὴν ἀπαρτίζοντα, ἐκλέγει ὁ ἰσλανδικὸς λαός, τὰ δὲ 6, ἅτινα μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλεγομένων ἐτέρων 6 ἀποτελοῦσι τὴν Γρουσίαν, ἐκλέγει ὁ βασιλεύς, ἧς δὲ ἡ ἐκτέλεσις μόνῳ τῷ βασιλεῖ ἀνατέθεται. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἰσλανδία δὲν θά ἐκπροσωπῆται ἐν τῷ δανικῷ κοινοβουλίῳ, οὐδὲν μὲν θ' ἀδικῆ δικαίωμα ἐπὶ τῆς γενικῆς διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν θά ὑποβάλλεται σχετικὴν ὑποχρέωσιν. Ἐν Κοπενάγη θά ἐδρεῖν διαρκῶς ὑπουργὸς τῆς Ἰσλανδίας, ὑπεύθυνος ἐπὶ τῇ τηρήσει τοῦ συντάγματος τῆς νήσου, ἧς τὸν διοικητὴν θά διορίξῃ ὁ βασιλεύς, αὐτὸς αὖτις ὀρίζων καὶ τὸ δικαστήριον, ὅπερ θ' ἀπεφαινετο περὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς τῆς νήσου συνελεύσεως διατυπωμένων τυχόν κατ' αὐτοῦ μομφῶν. Ἡ ἀθόρυβος αὕτη παραχώρησις πόσον διδακτικὴ ἠδύνατο ν' ἀποβῆ τοῖς ἀγγλοῖς συντηρητικοῖς, ἐξακολουθοῦσι νὰ ταραττωσὶ γῆν καὶ θάλασσαν πρὸς διακόλυσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἰρλανδικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ κ. Γλάδστωνος.

M. E. M.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Σήμερον, τῇ 2 μ. μ. ὥρᾳ, γενήσονται αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, καθ' ἃς ἐκλεγθήσονται, μουσικῆ ψηφοφορίᾳ, διὰ τὸ ἐπιδὸν ἔτος 1893-94, πρόεδρος, ἀντιπρόεδρος (δύο), γεν. γραμματεῖς, εἰδ. γραμματεῖς, βιβλιοφύλαξ, ταμίας, λογιστής, τὰ μέλη τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν καὶ τῆς ὀργανοθήκης.

— Ἡ συνέχεια τῆς Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἀνκοινώσεως τοῦ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶ ἀναβάλλεται εἰς τὴν μετεπιόσαν δευτέραν.

— Ἐν περιλαλήτῳ συγγράμματι, ἐπιγραφομένῳ ἡ Γουνη, ὁ κοινωνιστικὸς βουλευτὴς ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ κ. Bebel ὑπεστήριξε μετὰ πολλῆς θερμότητος τὴν θεωρίαν τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος. Τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ δέ τις, ὅστις δὲν ὀνομάζεται, ἠθέλησε νὰ καταδείξῃ ἐν μυθιστορίᾳ τὰ κινδυνώδη ἀποτελέσματα τῶν θεωριῶν τούτων, ἐσκέφατο δὲ νὰ θῇ αὐτὴν τούτων τὸν Bebel ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἡ ὑπόθεσις διεξάγεται ἐν Βερολίῳ. Νέος, συντάκτης τῆς κοινωνιστικῆς ἐφημερίδος Πρὸς τὰ πρόσω (Vorwärts) ἐσαγηνέθη ὑπὸ νεκρᾶς δανῆς, ἧν καὶ ἐπὶ τέλους ἐνουμφέθη. Ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ νεκρὰ γυνή, διαυγέστερον ἐξετάζουσα τὴν καρδίαν αὐτῆς ἔγνω ὅτι ὁ Hsmo Frischmuth, ὁ σύζυγος αὐτῆς δὲν ἦτο ὁ ἀνὴρ, ὃν ὠνειροπόλησε. Τὸν ἄνδρα δὲ τοῦτον τὸν ἐλκυστικὸν ἀνεῦρεν ἐν τῷ

Bebel, ὅτινα ἐρᾷ. Συναίσθησις λίαν φυσικὴ ἐκράτει αὐτὴν παρὰ τῇ συζυγικῇ παστάδι, ἀγαπωμένην ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὅτινι συνεδέετο ἀρρήκτως. Αἱ συναισθήσεις αὗται ἤρθησαν διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου Γυναικός, ὅπερ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὁ Bebel ἐδημοσίευσεν. Ἡ κυρία Frischmuth ἀπέστειλε τακτικὴν ἄφεςιν τῷ συζύγῳ αὐτῆς· διότι ἐκλειψάσης τῆς εὐχαριστήσεως ἐπέργεται ἡ ἐγκατάλειψις, ὁ δὲ ἰσχυρὸς εἶπεν αὐτῷ: Bebel sprach! Ὁ νεαρὸς δημοσιογράφος ἀποκτονεῖ, ἐν ᾧ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἀγνοοῦσα τοῦτό, προσκολλᾶται τῷ Bebel. Οὗτος ἐκπλαγείς καὶ δυσαρτεστήθεις ἅμα πειρᾶται νὰ καταστήσῃ αὐτῇ καταληπτὴν ὅτι οἱ πρεσβύτεροι τὰς ἰδέας αὐτοῦ οὐδαμῶς ὑπόκεινται εἰς τὰς βουλήσεις τῶν οὐχουαστριῶν αὐτῶν. Τότε αὕτη ρίπτεται εἰς τὸν Σπρέαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 24 ἀπριλίου.

Ἡ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐβδομάδος ταύτης ἐκδηλωθεῖσα τάσις πρὸς βελτίωσιν δὲν ἐξηκολούθησεν, ἐφήμερος δὲ ἦτο ἡ ἐν τῷ μεταξύ γενομένη ἐλαφρὰ ὑψώσις τῶν ἡμετέρων χρεωγράφων. Πρὸ πάντων τὸ ἡμέτερον χρηματιστήριον κατελήθη τὴν ἐβδομάδα ταύτην ὑπὸ τινος ἀπαισιοδοξίας, καθ' ἐκάστην δὲ προσήρχοντο πωληταί, οὐδαμῶς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς τιμὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν χρηματιστηρίων. Οὕτω δὲ καὶ χθὲς ἐνῶ ἡ τιμὴ τοῦ Γενικοῦ χρέους ἐν Παρισίοις ἦτο 22,32 1/2, καὶ ἐν Λονδίῳ 22,12 1/2, ἐνταῦθα ἐτιμᾶτο μὲν κατὰ τὸ ἀνοίγμα τοῦ χρηματιστηρίου 24,21 1/2, ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ ὑποτιμηθῇ μέχρις 24,18 ἄνευ οὐδενὸς λόγου, καὶ περὶ τὸ κλείσιμον ἐσημειοῦτο 24,16. Ἐπίσης καὶ αἱ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλίου ὑπετιμήθησαν μέχρι 16,21 καὶ οἱ Σιδηροδρόμοι 91 1/8. Τὴν ἀπαισιοδοξίαν ταύτην τοῦ ἡμετέρου χρηματιστηρίου προσέκαλεσαν μὲν διάφοροι ἀποθαρρυντικαὶ διαδόσεις καὶ ἤμῃαι τινὲς ἀνυσυμψυκτικαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀδέσποτοι, ἐνίσχυσε δὲ ἡ παρὰ τῆς ἀγγλικῆς Τραπεζῆς ὑψώσις τοῦ τόκου τῆς προεξοφλήσεως ἀπὸ 2 1/2 εἰς 3 0/0. Εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην τῆς ὑψώσεως τοῦ τόκου περιῆλθεν ἡ ἀγγλικὴ Τράπεζα ἕνεκα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀποθεματικοῦ αὐτῆς εἰς 41,37 1/2 0/0· ἀλλως δὲ ἡ χρηματιστικὴ στενοχωρία ἐγένετο ἐπαισθητὴ ἐν πᾶσι τοῖς χρηματιστηρίοις κατὰ τὴν μηνιαίαν ἐκκαθάρσιν, καθ' ἣν ἐπληρώθη τόκος διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πράξεων ἀπὸ 3 1/2 μέχρι 5 0/0, πανταχοῦ δὲ παρετηρήθη ὅτι ἐπλεονάζον οἱ προσφερόμενοι τίτλοι, τοῦτο δὲ, ἡ προσφορὰ ὀπλονότι τίτλων κατὰ τὰς ἐκκαθαρίσεις, δὲν θεωρεῖται εὐνοϊκὸν σύμπτωμα, διότι παρατεινόμενον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ χρηματιστικὴν κρίσιν. Πλὴν τούτου ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ κατάστασις εἶναι ἥκιστα ἐνθαρρυντικὴ. Ἡ κρίσις τῶν αὐστραλιανῶν Τραπεζῶν, ἡ μικεὶτι λήξασα, προσέβαλε σπουδαίως τὴν ἀγορὰν τοῦ Λονδίνου. Τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια τῶν Τραπεζῶν τούτων, ὅσαι μέχρι τοῦδε ἀνέστειλαν τὰς πληρωμὰς των, ἵπολο-

γίζονται εἰς 40 ἑκατομμύρια λιρῶν ἀγγλικῶν, τὸ τρίτον δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀνήκει εἰς ἀγγλους κεφαλαιούχους. Εὐτυχῶς ἡ αὐστραλιανὴ αὕτη κρίσις εἶναι τοπικὴ, μικρὸν ἢ οὐδόλως ἐνδιαφέρουσα τὰς ἀγγλικὰς Τραπεζάς, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἔχη τὴν σημασίαν ἣν εἶχεν ἡ ἀργεντινὴ κρίσις ἢ προκαλέσασα τὴν πτώσιν τοῦ οἴκου Βάριγγ, καὶ τὴν ἐν Εὐρώπῃ μεγάλῃν χρηματιστικὴν κρίσιν. Ὅπως δὴποτε καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς δημιουργηθεῖσα κατάστασις ἤκιστα συντελεῖ εἰς ἐνθάρρυνσιν τῆς κερδοσκοπίας ἐν Λονδίῳ.

Ἐπισκοποῦντες δὲ καὶ τὴν κατάστασιν τῶν λοιπῶν χρηματιστικῶν κέντρων οὐδὲν εὐρίσκουμεν τὸ ἐνθαρρυντικόν. Ἐν Νέα Ὑόρκῃ ἐξακολουθεῖ, ὡς γνωστόν, ἡ χρηματιστικὴ κρίσις ἐνεκα τῆς φυγαδεύσεως τοῦ χρυσοῦ, ἡ δὲ κυβερνήσις ἠναγκάσθη νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἐξ 100 ἑκατομμυρίων ἱερὸν θεωρούμενον ἀποθεματικὸν εἰς χρυσόν, ἐλαττωθὲν εἰς 96 ἑκατομμύρια. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ κυβερνήσις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν προτίθεται νὰ καταψύγῃ εἰς ἔκδοσιν μεγάλου δανείου ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἀγοραῖς, ὅπως οὐ μόνον ἀναπληρώσῃ τὸ γενόμενον κενόν, ἀλλὰ καὶ προμηθευθῇ τὸν ἀπαιτούμενον χρυσόν πρὸς ζωογόνησιν τῆς χρηματιστικῆς ἀγορᾶς.

Σπουδαιότερα θεωρεῖται ἡ ἐν Βιέννῃ χρηματιστικὴ κρίσις, διότι καὶ μεθ' ὅλην τὴν γενομένην μετατροπὴν ἀρχαίων τινῶν δανείων καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προμήθειαν 40 ἑκατομμυρίων χρυσοῦ, τὸ συνάλλαγμα ἐξακολουθεῖ ἀνατιμώμενον, καὶ τὸ χρυσὸν εἰκοσόφραγον, ὅπερ πέρυσιν ἐτιμᾶτο 9,44 τιμᾶται νῦν 9,75, ἡ δὲ κατάστασις αὕτη ἐμβάλλει εἰς πολλὰς μερίμνας τὴν Αὐστροουγγρικὴν κυβερνήσιν, καὶ καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν διὰ τῶν νέων δανείων ἐπιδιωκομένην ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πορισθέντα ἑκατομμύρια εἰσὶ κεκλεισμένα ἐν τοῖς ταμείοις τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς κεντρικῆς Τραπεζῆς, ἐν δὲ τῇ κυκλοφορίᾳ ἐξακολουθεῖ τὸ χαρτονομίσμα. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ ἐλλείψεως χρυσοῦ παραθέτομεν τὴν περιεργον στατιστικὴν, ἣν ἄρτιως ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Leech, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ἡ μὲν χρηματιστικὴ κρίσις ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς εἶναι φαινομενικὴ μᾶλλον, τῆς δὲ Αὐστρίας πραγματικὴ.

Εἶναι γνωστόν, λέγει, ὅτι ἐν Αὐστρίᾳ ὑπάρχουσιν 100 ἑκατομμύρια εἰς χρυσόν, κατατεθειμένα ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ, καὶ ἴσον ποσὸν ἐν τῇ κυβερνητικῇ ταμείῳ, περιπλέον 175 ἑκατομμύριον εἰς ἀργυραπαρὰ τῇ Τραπεζῇ, ἐλάχιστον δὲ ποσὸν εἰς κυκλοφορίαν, καὶ τοῦτο ἐν πληθυσμῷ 40 ἑκατομμυρίων. Τὸ κυκλοφοροῦν νόμισμα εἶναι τὸ χάρτινον φλωρίνιον ἔχον ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν. Ἐν δὲ ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις ὑπάρχουσιν 100 ἑκατομμύρια εἰς χρυσόν κατατεθειμένα ἐν τῇ κυβερνητικῇ ταμείῳ, καὶ 400 ἑκατομμύρια ἐν κυκλοφορίᾳ. Περιπλέον δὲ 450 ἑκατομμύρια ἀργύρου ἐν τῇ ταμείῳ καὶ 120 ἑκατομμύρια ἐν κυκλοφορίᾳ, ταῦτα δὲ εἰς χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ δολλάρια ἐν πληθυσμῷ 65 ἑκατομμυρίων.

Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὴν στατιστικὴν αὐτοῦ ὁ κ. Leech λέγει ὅτι ἡ Ἀγγλία κατέχει δι' ἕκαστον κάτοικον 14 1/2 δολλάρια εἰς χρυσόν, ἡ Γαλλία 20 1/2

δολλάρια, ἡ Γερμανία 12 1/2, αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι 10, ἡ δὲ Αὐστροουγγαρία 2 1/2 δολλάρια καὶ ταῦτα κεκλεισμένα, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς κυκλοφορίας, μέχρις οὗ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ἄρσεως τοῦ χαρτονομίσματος.

Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἡ χρηματιστικὴ κατάστασις δὲν εἶναι ποσῶς εὐάρεστος. Ὁ χρυσὸς ἐξέλειπεν ἐκ τῆς κυκλοφορίας καθ' ὅλοκληρίαν, ἐν ἣ μόνον νόμισμα εἶναι τὸ τραπεζογραμμάτιον, τὸ ὅποιον, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, εὐρηται ἤδη ὑποτετημημένον κατὰ 5 0/0. Ὑπάρχουσι προσέτι εἰς κυκλοφορίαν ἀργυρὰ τινὰ μόνον νομίσματα 1 καὶ 2 φράγκων καὶ 50 ἑκατοστῶν καὶ τὰ εἰς χαλκὸν κερμᾶτια.

Καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ δὲν ὑπάρχει μὲν καταναγκαστικὴ κυκλοφορία, καὶ ὅμως ἡ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ ἀνέρχεται ἤδη εἰς 15 0/0. Ὁ κ. Καμάτος ἀγωνίζεται, ὡς ὁ κ. Τρικούπης, νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοῦ οικονομικοῦ ὀλέθρου, ἀλλ' ἡ σπεδὼν τῆς πολυχρονίου κακοδιοικήσεως καὶ διαφθορᾶς ἔφθασε μέχρις ὀστέων. Τοιαῦται ἦσαν αἱ καταχρήσεις τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, ὥστε ἐν μόνῃ τῇ Μαδρίτῃ εὐρέθησαν ὑπὲρ τὰς πεντακισχιλίας οἰκοδομαὶ μὴ πληρόνουσαι κτηματικὸν ἕθρον, τούτων δὲ αἱ ἡμίσειαι εἰσὶ καταστήματα κείμενα ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ πέριξ τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν! Ἐπίσης καὶ τὸ λαθρεμπόριον εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένον, ὡς ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ περιστολὴ αὐτοῦ αὐξήσει μεγάλως τὰς δημοσίας προσόδους.

Τοιαύτης οὔσης τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῶν δευτερευόντων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἴστανται εἰς λίαν ἀσφαλῆ καὶ ἐπιζήλον οικονομικὴν περιωπὴν, δικαίως δὲ ὑπερτιμῶνται, καὶ περιζήτητα καθίστανται τὰ χρεώγραφα αὐτῶν.

Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ δανείου ἐβεβαιούτο ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς κύκλοις τοῦ Παλατῆ ὅτι ἐμελλε νὰ ὑπογραφῆ ἡθές, ἀλλὰ μέχρι τῆς ὄρας, καθ' ἣν γράφωμεν, δὲν ἐλήφθη ἐπίσημος ἐπιβεβαίωσις.

N. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγαπίου Ι. Μαζαράκη. — ΠΟΙΗΣΕΙΣ. Ἐν Ἀθήναις, 1893. του. εἰς 8ον μικρὸν, σελ. 15' + 302. Τιμ. φρ. 3. Περὶ τῶν ποιήσεων τῆς Ἀγνίκης Μαζαράκη ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Φιλολογικῷ φακέλλῳ τοῦ ὄπ' ἀριθμ. 5 τεύχους, ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ γράψωμεν καὶ περὶ τοῦ μετὰ γεύρας τόμου.

— ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ, περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις δαιμόνιου Συλλόγου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. Διευθυντὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει Χριστὸς Σαμαρτσίδης. Τόμος ΙΕ', φυλλάδιον 7, μάρτιος. Ἐν Ἀθήναις, 1893. Περιεχόμενα: Βλάδαν Γεώργεβιτς, Ὁ σέρβος ποιητὴς Λάζαρος Κ. Λαζάρεβιτς. Κ. Μεταξῆ Βοσπορίτου, ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν φωνικῶν Π. Βεργωτῆ, Ἡ πρόθεσις ἀπό» Ἡ Γεωργοπούλου, Ἡ δι' ἀεροστάτου ἀεροπορία. Χ*, Ἰούλιος Φερρό. Ἀναλία Παπασταύρου, Ὀδοιπορικὰ σημειώσεις: τὰ Μετέωρα. Ἰωάννου Πολέμη, Ἐκ τῶν ἐρεπίπων. Α. Μαρούλη, Σόφρια (ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς). Φιλολογικὸς Σύλλογος Πανασσός, Ἐργασίαι συλλόγου. Ἐργασίαι τμημάτων.

Ὁ ἐπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινουπόλις-Ἱέρων. Τυποθησαυροῖον ΝΕΟΛΟΓΟΥ.